Влада — Радам!

Голос України

Газета Верховної Ради України ◆ № 134 (384) ◆ П'ятниця, 17 липня 1992 року ◆ Ціна 2 крб.

ЗАСІДАННЯ РАДИ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

14 липня під головуванням Президента України Л. М. Кравчука відбулося засідання Ради національної безпеки України. Це — новий консультативно-дорадчий орган в системі державної виконавчої влади при Президенті України. Він створений з метою підвищення ефективності процесу розробки та прийняття Президентом України рішень з питань національної безпеки, визначення і проведення державної політики у цій життєво важливій для молодої суверенної країни сфері.

На засіданні розглядалися питання правового регулювання діяльності Ради національної безпеки України і принципи її взаємовідносин з органами державної влади та управління, громадськими організаціями і громадянами, обговорювалися визначальні положення законопроекту «Про національну безпеку України».

Були також затверджені статус та структура апарату Ради національної безпеки України та першочергові заходи по забезпеченню його роботи.

Читайте в номері

Проект Конституції України

РОБОЧА ЗУСТРІЧ ВІДБУДЕТЬСЯ У МОСКВІ

На черговому робочому засіданні державної делегації України на переговорах щодо Чорноморського флоту, яке відбулося 16 липня під головуванням першого заступника Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинця, розглянуто хід підготовки до подальших переговорів, проекти відповідних документів.

Згідно домовленості сторін вирішено провести 18 липня у м. Москві робочу зустріч керівників і експертів делегацій України і Росії, на якій обговорити шляхи реалізації домовленостей, досягнутих керівництвом Російської Федерації і України у м. Дагомисі, хід виконання даних доручень і конкретні питання підготовки до наступного раунду переговорів.

Л. М. Кравчук відбув на відпочинок

Прес-служба Президента України повідомляє:

15 липня Президент України Л. М. Кравчук відбув у Крим на відпочинок.

(Укрінформ).

Жнива-92

У розпалі косовиця зеленої маси на силос на Полтавщині. Скажімо, в колгоспі імені Леніна Новосанжарського району, де трудяться механізатор Іван Колісник разом із сином Юрком, вже заготовлено близько двох тисяч тонн льонокормів.

Фото Павла ЗДОРОВИЛА.

Матеріали під рубрикою «Селянський щоденник» читайте на 2-й стор.

Вітольд Фокін на Луганщині

Прибувши на свою батьківщину, Прем'єр-міністр Фокін висловив сподівання, що на рідній землі, на Донбасі, де склалася непроста політична й економічна обстановка, він має намір набратися сил і впевненості, щоб продовжити боротьбу, саме боротьбу за незалежну демократичну Україну.

Протягом дня Вітольд Фокін відвідав трудові колективи харчосмакової фабрики та нафтопереробного заводу у селищі Лисичанську, зустрівся з трудівниками Слов'яносербського радгоспу «14 років Жовтня», верстатобудівного заводу і взуттєвого об'єднання в обласному центрі.

Докладніше про перебування В. Фокіна на Луганщині читайте у наступному номері газети.

Сергій СКИБА.

ДИПЛОМАТИ США В СЕВАСТОПОЛІ

Головну базу Чорноморського флоту відвідали військово-морський аташе США в Москві кептен Сергій Іонов, його помічник командор Кевін Лейтем і перший секретар посольства США в Києві Джордж Кроол. Американських дипломатів прийняв командуючий Чорноморським флотом адмірал Ігор Касатонов. Відбувся обмін думками про флотські проблеми, обидві сторони висловилися за дальший розвиток взаємовідносин військових моряків.

Цього ж дня відбулася зустріч американських дипломатів з командуючим ВМС України контр-адміралом Борисом Кожиним. Гостей було проінформовано про концепцію будівництва військового флоту України.

Експрес-новини

ВІДДАЙТЕ, ТОДІ ДОПОМОЖЕМО...

Переговори про Курильські острови продовжують дипломати Росії і Японії. Ця проблема, як відомо, є головною перешкодою укладенню мирного договору між двома країнами. Японська сторона заявила в Токіо заступникові російського міністра закордонних справ Кунадзе, що Японія не надасть Росії великомасштабної допомоги доти, доки не буде підписано мирний договір.

ДО ЩЕ ОДНІЄЇ СПРОБИ

вдалися лідери ворогуючих сторін Боснії і Герцеговини, щоб покласти край міжнаціональному конфлікту в одній з колишніх югославських республік. Міністр закордонних справ Силайджич, мусульманин, лідер боснійських сербів Караджич і лідер хорватської громади Бобан у Лондоні провели зустрічі поодинці з офіційним представником ЄС Карингтоном. Тим часом, керівник зовнішньополітичного відомства Великобританії Херд розпочав чотириденну поїздку колишніми югославськими республіками. У понеділок він звітуватиме про подорож перед міністрами закордонних справ Європейського співтовариства.

ТЕПЕР СЛОВО ЗА ВИБОРЦЯМИ

Офіційно висунуто кандидатом на пост президента США від демократичної партії губернатора штату Арканзас Клінтона. Делегати з'їзду цієї партії, який завершив свою роботу в Нью-Йорку, також схвалили кандидатуру сенатора Гора на посаду віце-президента.

МАНДЕЛА НЕ ЗАПЕРЕЧУЄ, АЛЕ...

Рада Безпеки ООН прийняла резолюцію, спрямовану на подолання кризи в Південно-Африканській Республіці. Резолюція, зокрема, закликає уряд країни й АНК відновити переговори. Однак лідер Африканського національного конгресу заявив, що доти, доки уряд не покладе край акціям насильства у гірських районах країни, переговори неможливі.

А ПОКИ ЩО ВХІД ЗАБОРОНЕНО

Щоб обговорити проблему, пов'язану з відмовою іракських властей допустити інспекторів ООН до Міністерства сільського господарства Іраку, до Багдада зирушив високопоставлений представник цієї міжнародної організації Екіус.

ВІД СЕСІЇ ДО... СЕСІЇ

Підсумки п'ятої сесії Верховної Ради України з точки зору ролі та місця Секретаріату в організаційному, правовому, документальному та інформаційному забезпеченні роботи сесії, Президії і постійних Комісій та завдання на шосту сесію, — так можна коротко сформулювати коло питань, розглянутих 15 липня на нараді відповідальних працівників Секретаріату Верховної Ради України.

І у доповіді, яку зробив Керівник Секретаріату Л. Є. Горьовий, і у виступах йшлося про необхідність вдосконалення апаратної роботи з тим, щоб усі служби нового Секретаріату — юридичнонаукова, організаційна та документальна — були націлені на ефективне забезпечення законотворчої діяльності парламенту, посилення контролю за виконанням прийнятих Верховної Радою Законів і постанов.

Підсумки наради підбив перший заступник Голови Верховної Ради України В. В. Дурдинець, який окреслив і коло конкретних завдань, що постають перед Секретаріатом у зв'язку з підготовкою до шостої сесії парламенту.

Липень, серпень — пора літніх відпусток. Але далеко не всі депутати відпочивають. Працюють Комісії. Працюють і служби, відділи, сектори та групи Секретаріату.

Ф. ЛЕОНЧЕНКО.

УЧАСНИКАМ ТЕЛЕКОНКУРСНОЇ ПРОГРАМИ «ВІД МІСТА ДО МІСТА»

Шановні друзі!

Щиро вітаю учасників і організаторів телеконкурсної програми «Від міста до міста», що слугує справі відродження та розбудови населених пунктів незалежної України.

Серед багатьох заходів, присвячених річниці проголошення Акта незалежності України, ваш телевізійний конкурс уже став помітною подією. Телемарафон відкрило глядачам глибокі історичні традиції різних регіонів України, багатьох талановитих, працьовитих людей.

Кожне місто має як свої переваги, так і свої недоліки. Але є те, що єднає усіх учасників змагання. Це щире устремління до розбудови нашої державності, створення гідних умов для розвитку, підвищення добробуту людей різних національностей в Україні. Так і мусить бути, бо вона у нас одна, єдина, іншої немає.

То ж бажаю, щоб цей телевізійний огляд-конкурс сприяв поглибленню економічних, соціально-культурних стосунків між містами й селами, залучав усі верстви населення до відродження духовних традицій, високої моралі.

Зичу щастя, добра, миру й благополуччя кожному місту, селу, оселі, сім'ї. Нехай єднає нас спільна мета — державність України, достаток і духовність нашого народу.

Л. КРАВЧУК.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

ПРО ЧЛЕНСТВО УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ БАНКУ РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ

1. Установити, що Україна стає членом Європейського банку реконструкції та розвитку відповідно до умов, викладених у постанові Ради Керуючих Європейського банку реконструкції та розвитку від 28 березня 1992 року № 21.

2. Установити, що Україна приєднується до Угоди про заснування Європейського банку реконструкції та розвитку на підставі чинного на її території законодавства.

3. Україна підтверджує, що вона згідно з законодавством України додержала всіх необхідних умов, які дозволяють виконувати свої зобов'язання відповідно до зазначених Угоди і постанови Ради Керуючих і зобов'язується подавати будь-яку інформацію щодо цих умов, яку може запросити банк.

4. Призначити міністра фінансів України Керуючим від України членом Ради Керуючих Європейського банку реконструкції та розвитку.

Призначити голову правління Національного банку України заступником Керуючого від України — членом Ради Керуючих Європейського банку реконструкції та розвитку.

5. Міністерству юстиції України подати Європейському банку реконструкції та розвитку документи, які засвідчують, що цей Указ видано і передано на зберігання належним чином відповідно до законодавства, яке діє на території України.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ
14 липня 1992 року

США ЗАЯВЛЯЮТЬ І ПРОПОНУЮТЬ

Про всебічну ініціативу по зміцненню зусиль Америки затримати розповсюдження ядерної зброї та не заохочувати її використання, заявив Президент США Дж. Буш.

У заяві Дж. Буша, яку надало нашій газеті Посольство США в Україні, зокрема вказано, що Сполучені Штати не виробляттимуть плутоній та високозбагачений уран з метою створення ядерної зброї та співробітничатимуть у переорієнтуванні відповідних технологій з країнами, що визнають міжнародні норми нерозповсюдження озброєнь такого типу. США спрямовуватимуть зусилля на підтримку спеціального режиму інспекції та на допомогу іншим державам у знищенні наявної ядерної зброї.

Посол США в Україні Р. Попадюк передав міністрові закордонних справ України А. Зленку лист Президента Дж. Буша Президенту Л. Кравчуку, в якому викладено ці ініціативи.

УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

ПРО ЗМІНУ ПОРЯДКУ РОЗРАХУНКІВ МІЖ ГОСПОДАРСЬКИМИ СУБ'ЄКТАМИ УКРАЇНИ І РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

На виконання Угоди між Україною і Російською Федерацією про дальший розвиток міждержавних відносин від 23 червня 1992 року та з метою забезпечення своєчасних платежів по взаємних поставках продукції **постановляю:**

1. Кабінету міністрів України за участю Національного банку України запровадити з 1 липня 1992 року розрахунки між господарськими суб'єктами України і Російської Федерації вимогами-дорученнями замість розрахунків платіжними вимогами.

2. Рекомендувати всім підприємствам, установам і організаціям України відвантажувати продукцію за межі України після одержання платежу чи гарантій платежу.

Президент України Л. КРАВЧУК

м. Київ,
14 липня 1992 року.

Актуально

Без США й Туреччини — хоч плач

Переговори між грузинськими лідерами й делегацією Ради Європи відбулися в Тбілісі. Під час зустрічі голова Держради Грузії Шеварднадзе заявив, що його республіка не була готова до краху СРСР і їй складно будувати нині демократичну державу без підтримки Сполучених Штатів і Туреччини. У свою чергу, генеральний секретар РЄ Катрін Ляюм'єр запропонувала направити до республіки групу експертів для сприяння економічним і політичним реформам.

Із замиренням зволікають

Відкладено римські мирні переговори щодо Нагірного Карабаху через бойкот з боку вірменської делегації. Її голова Степанян заявив, що не повернеться за стіл переговорів доти, доки учасники конференції не засудять азербайджанської агресії в Карабасі.

Тим часом сили самооборони НКР визволили вірменське село Нахічеванік Аскеранського району на сході Нагірного Карабаху.

Міністерство оборони Азербайджану передало, що з території Вірменії масованому обстрілу з різної зброї піддано населені пункти Зангеланського району республіки.

За повідомленнями наших власних кореспондентів та зарубіжних інформагентств.

Селянський щоденник

З'ЇЗД ГОДУВАЛЬНИКІВ

Фермери Чернігівщини здаватимуть вирощений урожай державі. Шукати інших партнерів стало для них невигідно. Таке рішення фермери Чернігівщини прийняли на своєму з'їзді.

Багато з них, 174 офіційно зареєстрованих фермерів Чернігівщини, тернистими шляхами виборювали своє право на самостійне господарювання. Приміром, О. Лимар з Чернігівського району відразу після подання заяви на землю був виключений з колгоспу, чимало натерпівся, поки отримав її і придбав трактора. Щоправда, почав діяти фонд підтримки фермерських господарств. А обласне управління сільського господарства допомогло всім бажаючим у придбанні насіннєвого матеріалу.

На з'їзді фермери довідались, що їх чекають вигідні кредити, чимало пільг. Дають надію й останні рішення уряду про доплату, зумовлену зростанням цін, за продукцію, здану торік державі. Так, фермер В. Салимон із Семенівського району вже отримав за проданий торік льон 188 тисяч карбованців, а Микола Радж з Борзнянського району гірко шкодує, що не здав м'ясо державі...

— Дивує й орієнтація аграрних «верхів» на міні-техніку,— сказав голова обласної асоціації фермерів В. Низьківський.— Хіба нею обробиш великі ділянки? У нас промисловість випускає гарні трактори середнього класу, але їх не вистачає. Є й вади у держзамовленні. Коли селянин не виконує умови договору з незалежних від нього причин (неврожай, стихійне лихо), він зазнає жорстких штрафних санкцій. Тоді як держава нічого не гарантує. У багатьох районах і досі не створено пунктів прокату техніки.

Розмова, часом емоційна, на переджнивному фермерському з'їзді, гадаю, стане корисною для становлення фермерства на Чернігівщині.

Сергій ПАВЛЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

ПОЛУНИЧНІ НАБІГИ

Із дев'яти сортів полуниць, що ростуть на сорокагектарній площі в радгоспі «Луцький», найкраще вродив сорт Покахонтас. Його врожайність в цьому році — 60 центнерів, в минулі роки доходила до 90 центнерів з гектара.

— Кореневу систему полуниць сильно ушкодили личинки травневого хруща,— розповідає начальник цеху садівництва радгоспу Василь Процик.— І ми почали збирати їх на дев'ять днів пізніше, ніж у минулі роки.

Людей у радгоспі не вистачає, в основному на плантаціях працюють міські жителі. Адже радгоспні поля від Луцька недалеко — за вісім кілометрів. Оплата праці натурою — 10 відсотків від зібраного. Отже, людина може одержати за день 13—15 кілограмів солодких ягід. Якщо перевести на ринкові ціни, де кілограм полуниць коштує 50 карбованців, то варто й попріти. Тож і не дивно, що проблем із збиранням ягід тут немає.

— У цьому році ми планували зібрати хоча б 180 тонн полуниць,— продовжує Василь Процик.— Перші збори показали, що буде менше. Маємо великий клопіт з нічними грабіжниками. Щоночі о третій-четвертій годині з міста йдуть і їдуть їх десятки. Міліція не дає ради. То ми створили кілька загонів захисту, чергуємо на плантаціях цілодобово.

Богдан БЕРЕКЕТА, власний кореспондент «Голосу України».
Волинська область.

«ЗАМОГОРИЧЕНІ» АКУМУЛЯТОРИ

Перед жнивами луганських аграрників краще не чіпати. Покажуть зведення готовності техніки, поплачуть — нема запчастин — і полають порвані господарські зв'язки з постачальниками. Зрозуміло, що знову буде «битва» за хліб.

З «Нивами» якось стямкували обійтися без акумуляторів, поставивши пускові двигуни. А з електронікою «Донів» біда. Дехто їде до сусідніх областей Росії і через могоричі дістає акумулятори або ж довіряється посередницьким спільним підприємствам.

Власне, суто політичні завади терпиміші, аніж бідність села й тих, хто його обслуговує. Бази облагротехсервісу забиті товаром, який не по кишені навіть заможним колгоспові. Відчутна скрута з пальним. Якщо на весняні роботи за зиму накопили дещицю, то тепер — порожньо. Правда, управління з постачання нафтопродуктами оптимізму не втрачає. Дизельного палива, мовляв, на жнива стане. А от бензину і моторного масла обмаль. Роз'їхалися шукати по СНД. Не вийде — доведеться на вивезенні зерна і соломи максимально задіяти колісні трактори.

Картина строката. Проте, як сказав головний інженер облагротехсервісу Анатолій Дубинчук, «не гірша, ніж в останні роки, і не безнадійніша, ніж загалом в економіці».

Сергій СКИБА, власний кореспондент «Голосу України».
Луганськ.

Телеграфним рядком з Чернігова

БЕЗ МОГОРИЧІВ

і великих проблем пройде обмолот пшениці, жита на присадибних ділянках жителів Бігача Менського району. Їх обслуговуватиме голова сільради Є. Кохтенко, який на період жнив вирішив попрацювати комбайнером. Допомагатиме йому син Сергій, учень СПТУ.

ОХ, МОРОКА

гуманітарна допомога для бюрократії. Торік, поки ділили, розподіляли лимони в Чернігові, більше тонни їх згнило. Цього ж разу, як перевірили депутати, встановлено новий рекорд — зіпсовано понад дві тонни цитрусових.

КРИШТАЛЕВА БУЛАВА

вручена на республіканському ярмарку-аукціоні «Тваринництво України» голові колгоспу імені Шевченка Чернігівського району О. Овдію за значний внесок у розвиток конярства. На ярмарку господарство вторгувало за коні мільйон карбованців.

Сергій ПАВЛЕНКО.

Культура

ПЕРЕКОНЛИВО

Неабияку зацікавленість викликала у Черкасах виставка каліфорнійської художниці Кейли Грівз. Американка вважає, що своїм мистецтвом вона зцілює людей, позбавляє їх психологічного закріпачення й страху. А ще — стверджує нескінченну силу волі жінки. Задля переконливості Кейла на тлі своєї картини босоніж ходила по жевріючому вугіллю.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаси.

Знай наших!

ДО ШЛЮБУ — НА ВОРОНИХ

Суботнього дня на вулицях Кіровограда його жителі побачили пару баских коней, запряжених у воза. А на возі сиділи молодята у національному вбранні. Горді, щасливі, усміхнені. То закохані юні степовики Сергій та Ольга вирушили у такий спосіб до ЗАГСу — зареєструвати шлюб.

Бричка, кучер, віночок з яскравими стрічками, вишиті сорочки, шаровари і плахта, чобітки вабили зір перехожих, які проводжали їх поглядами аж до ЗАГСу, де зупинився весільний екіпаж. Приємно, що його працівники не розгубилися, а провели обряд так, як того вимагають національні традиції.

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

Експедиції

ПО ДНІПРУ — В ЄВРОПУ

Фонд Добра, очолюваний Віктором Кармазиним, відомий багатьма благодійними акціями. Це, зокрема, організація та фінансування конкурсів на кращу концепцію врятування Дніпра, створення на місці Чорнобильського саркофага екологічно безпечного об'єкта. Нині Фонд розгорнув підготовку до незвичайної експедиції. Мета її — привернути увагу громадськості багатьох країн до проблем виживання людства, залучити провідних спеціалістів Європи до робіт, пов'язаних з врятуванням Дніпра. Експедицію «Дніпро — Європа-ІІІ» Фонд організовує разом з міжнародним громадським рухом «Всесвіт і врятування людства», Запорізьким автомобільним заводом, журналом «Радуга», іншими підприємствами, установами України. Учасники впродовж майже чотирьох тижнів, у вересні-жовтні, відвідають Відень, Мюнхен, Брюссель, Париж, Рим, Венецію — всього 16 європейських міст.

Під час експедиції рекламуватимуться товари і послуги українських і зарубіжних фірм. Працюватимуть бізнес-клуб, екологічна біржа, виставки, укладатимуться ділові угоди.

Пропозиції і заявки для участі в експедиції надсилати на адресу: 254212, м. Київ, вул. Богатирська, 2-Б, Фонд Добра, експедиція «Дніпро — Європа-ІІІ». Телефони для довідок: (8-044) 418-30-64; 418-89-32; 227-24-60.

Наталія СЕМИВОЛОС.

І ПРО СЕБЕ НЕ ЗАБУЛИ

Ситуація

Здавалося, благодійну мету поставили перед собою кілька жінок — засновниць товариства з обмеженою відповідальністю «Чорнобиль»: оздоровлювати і лікувати дітей Лугинського району, що зазнав значного радіаційного впливу. Справді, чимало хлопчиків і дівчаток побувало на Південному березі Криму, в Євпаторії, Анапі.

Активно підтримували товариство глава лугинської адміністрації В. Русецький та керівник дирекції фонду соціального страхування при Раді обласної федерації профспілок М. Дегліс, який давав «зелену вулицю» для перерахування на рахунок «Чорнобиля» мільйонів карбованців. Словом, задоволені були і діти, і батьки. І засновники теж. Ще б пак! Останні брали з кожної путівки 25 відсотків «навару». Тож, якщо підрахувати цей «навар» за сім місяців існування організації, на виведену суму можна полікувати ще кілька сотень малих лугинчан.

Залишається тільки сказати, що всі засновники товариства, крім одного штатного керівника Л. Логовської, працюють в основному на відповідальних посадах у Житомирі, однак отримували щомісяця в середньому ще й по 8—10 тисяч карбованців від «Чорнобиля». Серед них — дружини Русецького, Дегліса...

Юристи стверджують, що навіть у випадку закриття товариства, всі кошти, що нині лежать на його рахунку (а це сотні тисяч карбованців), можуть опинитися в кишенях засновників.

Як боротися з радіацією, ми вже трохи знаємо. А от як уникнути мутації душ?

Галина ПАЛИВОДА.
ІА «Вісник».

Житомир.

«ПІОНЕР» З НАРКОМАНАМИ НЕ ПРИЯТЕЛЮЄ

Уточнюємо

З подачі агентства «Ефір-Дайджест», деякі московські газети, у тому числі й «Известия», опублікували повідомлення такого змісту: «Перехоплено великий вантаж наркотиків на російському судні. Іспанське радіо повідомило, що поліція в Барселоні виявила майже шість з половиною тонн гашишу на борту російського судна «Ленинский пионер». Це один з найбільших вантажів наркотиків, будь-коли захоплених у Барселоні».

Що ж, повідомлення і справді сенсаційне. Але дещо треба уточнити. По-перше, «Ленинский пионер» (до речі, скільки йому ходити по морях з такою назвою?) — судно не російське, а українське, конкретніше — власність Чорноморського пароплавства. Іспанському радіо, як і деяким іншим засобам масової інформації Заходу, доведеться засвоювати ту істину, що не все вчора «радянське» сьогодні — «російське». А по-друге, таке «непатріотичне» уточнення аж ніяк не плямує честі українських моряків: «Піонер» до наркотиків ніякого відношення не має. Судно це, обслуговуючи разом з ще двома чорноморськими теплоходами міжнародну лінію «Бласко-Індостан Лайн», доставило у Барселону партію контейнерів, у документах, на які чорним по білому значилося «меблі». Відправляла їх з Пакистану до Іспанії одна з іноземних фірм. І як до одного з контейнерів — опломбованих і оформлених за правилами міжнародних угод — потрапив наркотик, справа фірми. А також — пакистанської та іспанської поліції. І аж ніяк не в компетенції українських моряків. Отже, наш «Піонер» з наркоманами справ не має.

Георгій ВОРОТНЮК.

Одеса.

АВТОМОБІЛЬНА ТЕОРЕМА З КРИМІНАЛЬНИМ УХИЛОМ

Так і живемо

Як нахабний виклик органам внутрішніх справ розцінили крадіжку автомобіля ВАЗ-21093 МТ кольору «мокрий асфальт» з автостоянки № 10 у районі метро «Лівобережна» міста Києва. Прецікаві умови задачки. Дано: замкнений простір з піком сторожового поста охоронця, де розташовано близько сотні іно- та вітчизняних марок автомашин. Стоянка охороняється цілодобово, що не завадило безслідно щезнути автомобілеві під номером И 3382 МТ. Сторож наївно дивується: очей не зімкнув, ніс службу, а оце тобі — на! Господар вкраденого автомобіля збирається подавати позов на відшкодування збитків власником автостоянки — товариством «Автолюбитель». Тут відшкодовувати збитки не відмовляються, але коли це станеться, сказати важко — грошей нема, довідки з міліції і таке інше. Сьогодні «дев'ятку», маючи мільйон карбованців, купити можна, завтра вже, звичайно, ні. Читачеві пропонується вгадати подальший хід подій. Чи знайдуть машину? Чи відшкодують, коли і в якому співвідношенні, потерпілому вартість украденої машини? І як взагалі могло статися подібне на добре обладнаній автостоянці, при пильній охороні й невсипущому сторожеві?

Сергій ТОРМОЗ.

Київ.

Реалії

РИБКИ ХОЧУТЬ ЇСТИ

Кияни звикли, що з настанням літа в їхньому місті відкривається виставка акваріумних риб. Нинішній сезон ювілейний, 25-й, але, можливо, і останній. Утримувати екзотичних рибок у належних умовах для Будинку природи стає не по кишені. Ціни на корми, воду, освітлення, оренду приміщення тощо такі, що хоч бери і кидай усе те підводне царство на сковорідку.

Для рибок шукають спонсорів. Але охочих вкладати гроші в якісь там гуппі поки що не знаходиться.

Олександр ІВАНЧУК.

Київ.

Знак біди

ДРУЖИНА ОГОЛОСИЛА ГОЛОДОВКУ

Внаслідок виснаження потрапила до лікарні жителька Горлівки Віра Ліщук. Її голодовка, що триває з 25 червня, стала, на її думку, останньою можливістю привернути увагу громадськості до тяжкого стану її чоловіка Володимира, в минулому пожежника, ліквідатора наслідків Чорнобильської аварії, а нині інваліда. Віра вимагає, щоб винуватці хвороби чоловіка, серед яких називає МАГАТЕ і атомні компанії, сплатили йому вартість лікування, яке можна провести лише в Німеччині. Коштів вона домагається вже більше двох років, проте ніхто не допоміг. Натомість, говорить В. Поліщук, місцева влада почала кампанію дезинформації щодо матеріального стану їхньої родини, в якій, крім чоловіка, ще троє дітей.

РУХ-ПРЕС.

Донецька область.

Це ж треба!

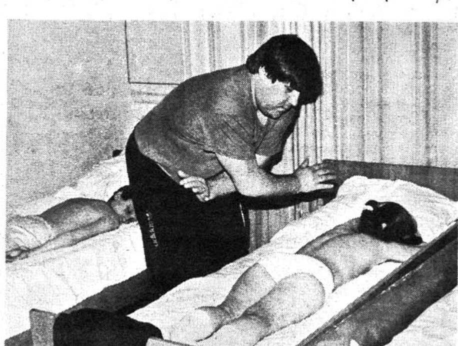
ВІДКУД-КУДАКАЛИ

Чергові звалища тухлих курей виявлено біля Сімферополя, Феодосії, радгоспу «Приміський». Відомий ланцюжок: немає комбікорму, курей нічим годувати, їх пускають під ніж, покупці вернуть від них носа, зіпсовану продукцію кудись треба викидати.

Володимир КУКОВ'ЯКІН.

Крим.

ДОБРИЙ ДЯДЕЧКО МИКОЛА

Зверніть увагу

Микола Щербатюк — екстрасенс. Але він категорично заперечує масові сеанси. Людина, на думку цілителя, має віч-на-віч спілкуватися з тим, хто береться їй допомогти. І не годину-другу, а впродовж багатьох сеансів, аж до повного одужання. Це, по-перше. А по-друге, не варто обіцяти пацієнтам позбавлення всіх хвороб — справжній екстрасенс може ефективно допомогти від однієї або кількох недуг.

Саме цих принципів і дотримується в своїй багаторічній практиці Щербатюк, який досяг вражаючих успіхів у лікуванні псоріазу, остеохондрозу, астми, різноманітних захворювань шкіри. Сотні людей завдячують йому своїм зціленням, пишуть листи-подяки. І хоча черга потенційних пацієнтів зростає, Микола Зіновійович не засекречує свій контактний телефон у Києві: 432-35-62.

До речі, ця дівчинка, яку ви бачите на фото, разом із батьками тривалий час оббивала пороги багатьох лікарень, де їй так і не змогли нічим зарадити. Нині вона здорова і її щире «дякую» дядечку Миколі — ще одне визнання неабияких здібностей народного цілителя.

Віктор ПОЛІЩУК.

Київ.

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

ПРОЕКТ

Винесений Верховною Радою України на всенародне обговорення (1 липня 1992 р.)

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про проект нової Конституції України

Верховна Рада України ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Винести проект Конституції України на всенародне обговорення. Визначити термін його проведення до 1 листопада ц. р.

2. Рекомендувати Радам народних депутатів усіх рівнів обговорити на сесіях проект Конституції України та висновки і зауваження надіслати до Комісії по розробці нової Конституції України.

3. Організацію роботи по обговоренню проекту нової Конституції України і узагальненню зауважень і пропозицій, що надійдуть в ході всенародного обговорення, покласти на Президію Верховної Ради України та постійні комісії Верховної Ради України.

Голова Верховної Ради України
І. ПЛЮЩ

м. Київ
1 липня 1992 року

НАРОД УКРАЇНИ,

ВИРАЖАЮЧИ свою суверенну волю,

ЗДІЙСНЮЮЧИ невід'ємне право на самовизначення,

СПИРАЮЧИСЬ на тисячолітню історію українського державотворення,

ВИЗНАЮЧИ свободу і природні права людини найвищою соціальною цінністю,

ДБАЮЧИ про забезпечення умов життя, гідних людини,

ПРАГНУЧИ до збереження і зміцнення соціальної злагоди,

ПІКЛУЮЧИСЬ про розбудову і розвиток громадянського суспільства,

БАЖАЮЧИ вільно жити в незалежній демократичній державі,

КЕРУЮЧИСЬ Актом проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, підтвердженим 1 грудня 1991 року всенародним голосуванням,

УСВІДОМЛЮЮЧИ відповідальність перед нинішніми і прийдешніми поколіннями,

ПРИЙМАЄ цю Конституцію і проголошує її ОСНОВНИМ ЗАКОНОМ УКРАЇНИ.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ЛАДУ

Стаття 1. Україна є демократичною, правовою, соціальною державою.

Стаття 2. Конституційний лад України грунтується на принципі пріоритету прав і свобод людини й громадянина.

Держава відповідальна перед людиною і суспільством за свою діяльність.

Стаття 3. Україна — республіка.

Вся повнота влади в Україні належить народові.

Народ, який складають громадяни усіх національностей, є єдиним джерелом державної влади, місцевого і регіонального самоврядування.

Державна влада здійснюється за принципом її розподілу на законодавчу, виконавчу і судову.

Від імені народу України можуть виступати виключно Національні Збори України.

Жодна частина народу, жодна політична партія, організація, інше угруповання чи окрема особа не можуть присвоювати право здійснювати державну владу.

Стаття 4. Держава визнає, підтримує місцеве і регіональне самоврядування, не втручається у його сферу.

Стаття 5. В Україні діє принцип верховенства права.

Найвищу юридичну силу має Конституція. Норми Конституції є нормами прямої дії. Закони та інші правові акти не повинні суперечити Конституції України.

Громадяни здійснюють свої права за принципом «дозволене все, що не заборонене законом».

Державні органи, органи місцевого і регіонального самоврядування і їхні посадові особи здійснюють свої повноваження за принципом «дозволене лише те, що визначене законом».

Стаття 6. Суспільне життя в Україні базується на засадах політичного, економічного та ідеологічного плюралізму.

Держава гарантує рівне право громадян і їхніх об'єднань на участь у державних справах.

Держава визнає різноманітність форм власності, створює рівні правові умови для їхнього захисту.

Жодна ідеологія не повинна обмежувати свободу переконань, поглядів, думок і не може визнаватись офіційною державною ідеологією.

Стаття 7. Територія України є єдиною, неподільною, недоторканною і цілісною. Питання про зміни території і державних кордонів України вирішуються лише загальноукраїнським референдумом.

Стаття 8. Україна визнає пріоритет загальнолюдських цінностей, виявляє повагу до загальновизнаних принципів міжнародного права.

Належним чином ратифіковані або схвалені й офіційно опубліковані міжнародні договори України становлять частину її законодавства і є обов'язковими для виконання державними органами, юридичними і фізичними особами.

Стаття 9. Громадяни України мають право чинити опір будь-кому, хто намагатиметься протиправно ліквідувати демократичний конституційний лад України, встановлений цією Конституцією, якщо інші засоби не можуть бути використані.

Розділ II

ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

ГЛАВА 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 10. Усі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах.

Природні права і свободи людини є невід'ємними.

Стаття 11. Перелік прав і свобод людини і громадянина, закріплений цією Конституцією, не є вичерпним і становить основу будь-яких інших прав і свобод особи.

Стаття 12. Громадяни України є рівними у користуванні конституційними правами і свободами без будь-якої різниці щодо походження, соціального і майнового стану, посади, статі, раси, національності, мови, релігії, політичних та інших переконань, роду і характеру занять, місця проживання та інших обставин.

Здійснення особою її прав і свобод, передбачених Конституцією і законами, не повинно порушувати прав і свобод інших людей.

Стаття 13. Кожний має право на збереження і захист своєї національної належності.

Громадяни України, що належать до національних меншин, мають право вільно виявляти, зберігати і розвивати свою етнічну, мовну і релігійну самобутність, підтримувати і розвивати свою культуру. Належність до національної меншини є справою вільного вибору особи.

Держава захищає етнічну, культурну, мовну та релігійну самобутність усіх національних меншин та піклується про забезпечення умов для її самовиявлення.

Стаття 14. Конституційні права і свободи особи ніким не можуть бути скасовані.

Здійснення конституційних прав і свобод особи може бути обмежене лише в інтересах захисту прав і свобод інших осіб, збереження загального добробуту, охорони державної або громадської безпеки, здоров'я і моралі. Такі обмеження встановлюються лише законом, мають бути мінімальними і відповідати засадам демократичної держави.

Здійснення прав і свобод, які закріплені в статтях 24, 25, 26, 29, 32, 36, 37, 38, 41, 42, 45 цієї Конституції, може бути тимчасово обмежене лише у випадках введення воєнного або надзвичайного стану на той термін і в тій мірі, які обумовлюються гостротою відповідного стану.

ГЛАВА 2. ГРОМАДЯНСТВО

Стаття 15. В Україні існує єдине громадянство.

Громадянин України не може одночасно мати громадянство іншої держави.

Громадянин України не може бути вигнаний за її межі, позбавлений громадянства і права на вихід із громадянства України.

Підстави набуття і втрати громадянства України визначаються Конституцією і законом про громадянство України.

Стаття 16. Громадянин України не може бути виданий іноземній державі за винятком випадків, передбачених міжнародними угодами України.

Стаття 17. Громадянину України держава забезпечує захист і покровительство за її межами.

Стаття 18. Правове становище іноземних громадян і осіб без громадянства, які перебувають на території України, визначається законом у відповідності з нормами міжнародного права і міжнародних угод України.

Стаття 19. Іноземним громадянам та особам без громадянства може бути наданий політичний притулок. Порядок і умови надання та позбавлення притулку визначаються законом.

Стаття 20. Кожний, хто перебуває на території України, має поважати і дотримуватись її Конституції та законів.

ГЛАВА 3. ГРОМАДЯНСЬКІ І ПОЛІТИЧНІ ПРАВА

Стаття 21. Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя.

Держава захищає життя людини від будь-яких протиправних зазіхань.

Смертна кара до її відміни може застосовуватися відповідно до закону як винятковая міра покарання за найтяжчі злочини і лише за вироком суду.

Стаття 22. Кожна людина має право на свободу, особисту недоторканність та повагу до її гідності.

Арешт, тримання під вартою або інше обмеження особистої свободи у будь-якій формі не допускаються інакше, як на підставі вмотивованого судового рішення і тільки у випадках та порядку, передбачених законом.

У невідкладних випадках, зумовлених необхідністю припинення або розкриття злочинів, уповноважені на те органи можуть затримувати підозрілих осіб, про що протягом 48 годин повідомляється в суд.

Якщо суд протягом наступних 24 годин не прийме вмотивованого рішення про тримання під вартою, затримана особа негайно звільняється.

Кожному затриманому чи заарештованому повинно бути негайно і в зрозумілій формі повідомлено про мотиви затримання чи арешту та роз'яснені його права.

Стаття 23. Ніхто не може піддаватись тортурам або жорстокому, такому, що принижує людську гідність, поводженню чи покаранню.

Жодна особа не може бути без її вільної згоди піддана медичним, науковим чи іншим дослідам.

Особи, позбавлені волі, мають право на гуманне ставлення до себе і на повагу їхньої гідності. Держава відповідальна за їхню безпеку в місцях позбавлення волі.

Стаття 24. Кожній людині гарантується недоторканність житла. Забороняється проникати в житло і законні володіння, проводити в них обшук і огляд майна. Винятки допускаються за рішенням суду. В рішенні суду повинні бути чітко визначені місце проведення обшуку або огляду, а також перелік осіб чи предметів, які підлягають розшуку чи арешту.

У невідкладних випадках, пов'язаних із безпосереднім переслідуванням осіб, підоз-

(Продовження на 5-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Продовження. Початок на 4-й стор.).

рюваних у скоєнні злочину, можливий інший, встановлений законом, порядок входження в житло людини, проведення обшуку та огляду майна. Такий порядок обов'язково має передбачати процедуру судового контролю за законністю і обгрунтованістю дій службових осіб.

Стаття 25. Кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть допускатися за рішенням суду для запобігання злочинів чи з'ясування істини в ході розслідування і розгляду кримінальних справ на підставах та в порядку, передбачених законом.

Стаття 26. Кожному, хто перебуває в Україні на законних підставах, забезпечується свобода пересування і вибір місця проживання, а також право вільно виїздити з України в інші країни та повертатися до неї на умовах, визначених у законі.

Стаття 27. Ніхто не може зазнавати свавільного втручання у його особисте і сімейне життя.

Не допускається збирання, зберігання, використовування і поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди. Винятки можуть допускатися за попереднім рішенням суду у випадках і в порядку, передбачених законом.

Кожному гарантується судовий захист права спростовувати невірогідну інформацію, яка завдає шкоди його інтересам і гідності, а також вимагати відшкодування матеріальної і моральної шкоди, спричиненої оприлюдненням або використанням такої інформації.

Стаття 28. Кожний має право на свободу думки і свободу совісті. Це право включає свободу змінювати свою релігію чи переконання, свободу сповідувати чи не сповідувати релігію, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну або атеїстичну діяльність.

Ніхто не може бути примушений до розголошення таємниці сповіді. Віруючі різних сповідань рівні перед законом. Розпалювання ворожнечі й ненависті на грунті релігійних вірувань карається згідно з законом.

Кожний має право виховувати своїх дітей у релігійному або атеїстичному дусі.

Ніхто не може бути увільнений від своїх обов'язків перед державою або відмовитися від виконання законів за мотивами релігійних переконань.

Якщо виконання військової повинності суперечить релігійним переконанням громадянина, вона може бути замінена виконанням альтернативної (невійськової) служби на такий же термін.

Стаття 29. Кожному гарантується свобода слова і вільне виявлення в будь-якій формі своїх поглядів і переконань.

Кожний має право вільно і незалежно від державних кордонів шукати, одержувати, фіксувати, зберігати, використовувати і поширювати будь-яку інформацію усно, письмово чи за допомогою друку або іншими способами на свій вибір.

Обмеження цього права визначається лише в законі з метою охорони особистої, сімейної, професійної, комерційної або державної таємниці, забезпечення державної і громадської безпеки, територіальної цілісності, поважання моралі, захисту прав і свобод інших осіб.

Стаття 30. Кожний громадянин має право у порядку, визначеному в законі, знайомитися з відомостями про нього, а також з офіційними документами, які зберігаються в державних органах і установах, органах місцевого і регіонального самоврядування.

Це право може бути обмежене законом з метою охорони державної та комерційної таємниці.

Стаття 31. Кожна людина має право на свободу об'єднання з іншими для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення інших інтересів, включаючи право створювати та добровільно вступати до профспілок для забезпечення і захисту економічних і соціальних інтересів.

Ніхто не може бути примушений вступати до будь-якого об'єднання або обмежений у правах за належність чи неналежність до нього.

Стаття 32. Кожному забезпечується право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації.

Державні органи мають бути повідомлені не пізніше як за 3 доби до проведення в публічних місцях зборів, мітингів, походів і демонстрацій.

Збори в приміщеннях проводяться без попереднього повідомлення.

Державні органи і органи місцевого та регіонального самоврядування зобов'язані забезпечити належні умови для проведення відповідного заходу й гарантувати громадський порядок та безпеку громадян.

Закон встановлює мінімально необхідні вимоги до порядку здійснення цього права з метою забезпечення громадського порядку, безпеки, прав і свобод інших людей.

Заборона в здійсненні цього права оскаржується через суд.

Стаття 33. Громадяни мають право направляти індивідуальні й колективні письмові звернення до державних органів, органів місцевого і регіонального самоврядування та їхніх посадових осіб, вносити пропозиції про поліпшення їхньої діяльності, критикувати недоліки в роботі.

Державні органи, органи місцевого і регіонального самоврядування, їхні посадові особи зобов'язані всебічно й неупереджено розглядати звернення громадян, давати вмотивовані, юридично обгрунтовані відповіді у встановлений законом термін і вживати щодо цих звернень необхідних заходів.

Переслідування за критику забороняється.

Стаття 34. Кожному громадянинові, який має право голосу, гарантується право брати участь в управлінні державою, у місцевому та регіональному самоврядуванні як безпосередньо, так і через вільно обраних ним представників.

Стаття 35. Кожний громадянин, який має право голосу, користується рівним правом доступу до зайняття державних посад, а також посад в органах місцевого і регіонального самоврядування. Вимоги до професійної підготовки кандидатів на ці посади визначаються законом відповідно до особливостей посади та службових функцій. Заміщення цих посад здійснюється, як правило, за конкурсом.

ГЛАВА 4. ЕКОНОМІЧНІ, СОЦІАЛЬНІ, ЕКОЛОГІЧНІ І КУЛЬТУРНІ ПРАВА

Стаття 36. Кожний має право на приватну власність, тобто право володіти, користуватися і розпоряджатися своїм майном та іншими цінностями як одноособово, так і спільно з іншими.

Ніхто не може бути свавільно позбавлений своєї власності.

Здійснення права власності не повинно суперечити інтересам суспільства та правам окремих фізичних і юридичних осіб.

Недоторканність приватної власності і право її успадкування гарантуються законом і забезпечуються судовим захистом.

Кожний має право охороняти свою власність усіма законними засобами.

Стаття 37. Кожний має право користуватися природними об'єктами публічної власності для задоволення своїх потреб відповідно до законів України.

Стаття 38. Кожний має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом і має за мету одержання прибутку, об'єднуватися з іншими для досягнення цієї мети.

Стаття 39. Кожний має право на працю, включаючи можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку погоджується.

Кожна людина без будь-якої дискримінації має право на рівну оплату за працю рівної цінності у відповідності з її кількістю і якістю.

Кожний, хто сумлінно працює, має право на справедливу і задовільну винагороду, яка забезпечувала б гідні умови життя йому і його сім'ї. Ця винагорода визначається трудовим договором (контрактом), виходячи із тривалості робочого часу не більше встановленої законом норми на тиждень; вона не може бути нижчою встановленого державою мінімального розміру.

Держава створює умови для зайнятості працездатного населення, рівні можливості для громадян у виборі професії і роду трудової діяльності, здійснює програми професійно-технічного навчання і підготовки, перепрофілювання працівників у відповідності з їхніми інтересами і потребами суспільства.

У випадках незайнятості з незалежних від особи причин їй гарантується право на матеріальне забезпечення у відповідності з законом.

Стаття 40. Кожний має право на умови праці, що відповідають вимогам безпеки та гігієни праці і не є шкідливими.

Загальні умови праці визначаються законом. Ці умови можуть доповнюватися колективними й індивідуальними трудовими договорами та угодами, які укладаються внаслідок вільних переговорів сторін.

Стаття 41. Використання примусової праці забороняється. Не вважається примусовою працею військова або альтернативна їй невійськова служба, а також робота або служба, яка визначається для особи за вироком суду або у відповідності з законами про надзвичайний і воєнний стан.

Стаття 42. Визнається право на страйк, тобто на повне або часткове припинення роботи на підприємстві, в установі чи організації з метою захисту професійних, економічних і соціальних інтересів працівників.

Страйк не допускається, якщо він може створити безпосередню загрозу життю і здоров'ю людей.

Забороняється страйк суддів, службових осіб прокуратури, слідства, державного нотаріату, органів державної адміністрації, місцевого і регіонального самоврядування, служби безпеки, органів внутрішніх справ, митних органів, військовослужбовців.

Забороняються будь-які обмеження прав працівника та його звільнення з роботи за участь у страйку, проведеному згідно з законом.

Стаття 43. Кожний має право на соціальне забезпечення в старості, у разі хвороби, повної або часткової втрати працездатності, інвалідності, нещасного випадку, втрати годувальника, безробіття з незалежних від нього обставин.

Це право гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків державних і приватних установ, інших джерел соціального забезпечення.

Пенсії та інші види соціальної допомоги повинні забезпечувати рівень життя людини, не нижчий встановленого державою прожиткового рівня.

Держава здійснює захист осіб похилого віку та інвалідів, сприяє їхній участі в житті суспільства.

Стаття 44. Кожний має право на житло. Ніхто не може бути позбавлений житла без законних підстав.

Держава та органи місцевого самоврядування сприяють задоволенню житлових потреб громадян, безоплатно або на пільгових умовах надають житло особам, які потребують соціального захисту.

Стаття 45. Кожний має право на відпочинок і дозвілля.

Усім, хто працює за наймом, гарантуються встановлені законом мінімальна тривалість щодобового вільного часу, щотижневі вихідні дні, святкові дні, щорічна оплачувана відпустка, скорочений робочий день для певних професій і робіт, для неповнолітніх, осіб з обмеженою працездатністю, а також для жінок (одного із батьків), які мають малолітніх дітей.

Стаття 46. Кожний має право на охорону фізичного і психічного здоров'я.

Охорона здоров'я забезпечується створенням належних умов життя і праці, системою соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних заходів, розширенням мережі комунальних (муніципальних) і приватних медичних установ і підприємств, розвитком медичної промисловості і науки, досконалою підготовкою висококваліфікованих спеціалістів у галузі охорони здоров'я і державним контролем за їхнім фаховим рівнем.

Держава створює умови для високоефективного і рівнодоступного для всіх медичного обслуговування, поєднання безплатних і платних форм медичної допомоги.

Кожний має право на незалежну експертизу у разі застосування до нього заходів примусового лікування.

Держава забезпечує надання кваліфікованих безплатних медичних послуг особам, які потребують соціального захисту.

Стаття 47. Кожний має право на екологічно безпечні для життя і здоров'я навколишнє середовище, а також безпечні продукти харчування і предмети побуту.

Держава гарантує кожному право вільного доступу і поширення вірогідної інформації про стан природного середовища, умови життя і праці, якість продуктів харчування і предметів побуту.

Кожний має право на відшкодування державою матеріальної і моральної шкоди, яка спричинена його здоров'ю чи майну екологічними правопорушеннями, а також на компенсацію витрат, пов'язаних з усуненням шкідливого впливу цих правопорушень.

Приховування або спотворення службовими особами інформації про факти, що завдають шкоди здоров'ю людей, забороняються законом.

Стаття 48. Кожний має право на освіту.

Гарантується доступність і безплатність обов'язкової освіти, рівень якої визначається законом.

Держава поважає свободу батьків або законних опікунів обирати для своїх дітей вид навчання і тип навчальних закладів.

Стаття 49. Кожний має право брати участь у культурному житті, користуватися досягненнями культури і результатами науково-технічного прогресу.

Кожному гарантується свобода наукової, літературної, художньої, технічної, викладацької та іншої творчої діяльності й досліджень, забезпечується загальнодоступність надбань вітчизняної і світової науки та культури, які є у публічних фондах.

Права громадян на інтелектуальну власність, їхні матеріальні і моральні інтереси, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної творчості, охороняються законом.

ГЛАВА 5. ГАРАНТІЇ ПРАВ І СВОБОД

Стаття 50. Кожний має право на рівний захист законом.

Кожний має право самостійно законними засобами реагувати на порушення своїх прав і свобод, аж до безпосереднього звернення до суду.

Усі права і свободи людини і громадянина захищаються незалежним, справедливим і неупередженим судом.

Стаття 51. Держава забезпечує право кожного знати свої права й обов'язки. З цією метою держава публікує і робить доступними усі закони та інші нормативні акти.

Неопубліковані закони та інші нормативні акти є нечинними і не підлягають виконанню і застосуванню.

(Продовження на 6-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Продовження. Початок на 4, 5-ій стор.).

Стаття 52. Ніхто не зобов'язаний виконувати явно злочинні розпорядження чи накази навіть в умовах воєнного чи надзвичайного стану.

За видання і виконання явно злочинного розпорядження чи наказу наступає юридична відповідальність.

Стаття 53. Юридична відповідальність фізичних осіб за правопорушення має індивідуальний характер.

Ніхто не може бути притягнений двічі до відповідальності за одне і те ж правопорушення.

Стаття 54. Принцип презумпції невинуватості гарантується.

Підозрюваний, звинувачуваний або підсудний не зобов'язаний доводити свою невинуватість; всі сумніви у справі тлумачаться на його користь.

Звинувачення не може грунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом.

Підозрюваний, звинувачуваний чи підсудний вважається невинуватим, поки його вина не буде доведена в судовому порядку і встановлена судовим вироком, який набрав чинності.

Ніхто не може бути засуджений інакше, як за вироком суду.

У випадку відміни судового рішення як неправосудного держава відшкодовує матеріальну і моральну шкоду тим, кому вона заподіяна.

Стаття 55. Особа не несе відповідальності за відмову давати свідчення щодо себе чи близьких родичів, коло яких визначене законом; не несе відповідальності також один із подружжя за відмову давати свідчення проти іншого.

Підозрюваний, звинувачуваний чи підсудний має право на захист, адвокатську та іншу кваліфіковану правову допомогу, на ознайомлення з документами звинувачення і розслідування щодо нього; має право вимагати очної ставки з особами, які свідчать проти нього, примусового виклику свідків, проведення експертизи, знайомитись з питаннями, поставленими перед експертами, ставити експертам запитання і одержувати письмовий висновок на них.

Підозрюваний, звинувачуваний чи підсудний має також інші гарантії, встановлені законом.

Стаття 56. Метою покарання за злочин є не спричинення страждань, а виправлення, соціальне перевиховання та запобігання скоєнню злочинів у майбутньому.

Засуджений користується всіма правами людини і громадянина за винятком обмежень, які випливають із вироку суду і закону, що регулює виконання покарань.

Особі, яка відбуває покарання в місцях позбавлення волі, надається оплачувана робота, гарантується соціальний захист, створюються умови для духовного і фізичного розвитку, удосконалення своєї особистості.

Стаття 57. Закон, який встановлює або посилює відповідальність особи, не має зворотньої сили.

Ніхто не може нести відповідальності за діяння, які під час їх вчинення не визнавалися законом правопорушеннями.

Якщо після вчинення правопорушення відповідальність за нього відмінена або пом'якшена новим законом, застосовується новий закон.

Стаття 58. Кожному гарантується право на оскарження в судовому порядку дій органів державної адміністрації, органів місцевого і регіонального самоврядування та об'єднань громадян, їхніх посадових та службових осіб, які порушують чи обмежують права та свободи людини і громадянина.

Кожний має право на відшкодування за рахунок держави матеріальної і моральної шкоди, заподіяної незаконними діяннями державних органів та їхніх посадових і службових осіб під час виконання ними службових обов'язків, а також внаслідок злочинних посягань на життя, здоров'я і майно людини іншими особами. За державою зберігається право регресного позову.

Посадові та службові особи державної адміністрації, органів місцевого і регіонального самоврядування та об'єднань громадян особисто відповідають за діяння, які порушують права і свободи громадян, у порядку кримінального, адміністративного і цивільного судочинства.

Стаття 59. Кожному гарантується право на кваліфіковану юридичну допомогу. У випадках, передбачених законом, ця допомога надається безплатно.

Кожний затриманий, взятий під варту чи звинувачений у скоєнні злочину, має право користуватися допомогою адвоката чи іншого захисника його інтересів відповідно з моменту затримання, взяття під варту або пред'явлення звинувачення.

Кожний вільний у виборі захисника своїх інтересів.

ГЛАВА 6. ОСНОВНІ ОБОВ'ЯЗКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Стаття 60. Кожний зобов'язаний неухильно додержуватися Конституції і законів України, поважати права і свободи, честь і гідність інших осіб.

Громадяни, яким довірене здійснення державних функцій, зобов'язані виконувати їх дисципліновано, чесно і сумлінно.

Стаття 61. Захист Вітчизни є обов'язком кожного громадянина України.

Стаття 62. Кожний зобов'язаний платити державні податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом.

Стаття 63. Кожний зобов'язаний не завдавати шкоди природі, її багатствам, історичній і культурній спадщині, пам'яткам історії і культури.

Розділ III

ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО І ДЕРЖАВА

ГЛАВА 7. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 64. Держава підпорядковується служінню громадянському суспільству і спрямовує свою діяльність на забезпечення рівних можливостей для всіх як основи соціальної справедливості.

Стаття 65. Держава не втручається у справи людини і суспільства.

Державне регулювання суспільних відносин здійснюється в межах, визначених цією Конституцією.

Законодавча влада обмежена засадами конституційного ладу, природними правами і свободами людини, загальновизнаними принципами міжнародного права.

Виконавча і судова влади, окрім того, обмежені законом.

ГЛАВА 8. ВЛАСНІСТЬ

Стаття 66. Власність в Україні є публічною і приватною.

Публічною власністю є державна і комунальна (муніципальна) власність. Уся інша власність — приватна.

Держава підтримує соціальну функцію власності.

Стаття 67. Надра, води, узбережжя, повітряний простір, ліси, тваринний світ, природні ресурси континентального шельфу і виключної (морської) економічної зони України знаходяться лише у публічній власності.

Стаття 68. Земля може бути у публічній і приватній власності.

Право приватної власності на землю набувається на підставах і в межах, визначених законом. Закон покладає відповідні обов'язки на власника землі, визначає граничні розміри приватної власності на землю, стимулює заходи, спрямовані на збереження якості й родючості грунтів.

Стаття 69. У приватній власності відповідно до закону можуть бути засоби виробництва, інше майно будь-якого призначення, а також результати виробничої та інтелектуальної праці.

Стаття 70. В Україні відповідно до закону можуть бути об'єкти права власності іноземних фізичних і юридичних осіб, спільних підприємств, а також інших держав і міжнародних організацій.

Стаття 71. Усім власникам гарантується рівний правовий захист.

Власник зобов'язаний відшкодувати матеріальну і моральну шкоду, завдану фізичним чи юридичним особам при здійсненні ним права власності.

Стаття 72. Примусове відчуження власності може мати місце лише з мотивів суспільної необхідності і за умови попереднього і повного відшкодування його ринкової вартості у порядку, встановленому законом.

Примусове відчуження майна з наступним відшкодуванням його вартості допускається лише за умов воєнного чи надзвичайного стану з урахуванням особливостей та гостроти відповідного стану.

Конфіскація майна може мати місце у випадках, обсязі і порядку, встановлених законом, лише у зв'язку із скоєнням кримінального чи адміністративного правопорушення.

Стаття 73. Права власника можуть бути обмежені лише у випадках і в порядку, встановлених законом. Такі обмеження визначаються положеннями, викладеними у частині другій статті 14 цієї Конституції.

ГЛАВА 9. ПІДПРИЄМНИЦТВО

Стаття 74. Держава гарантує свободу підприємництва, договорів і сумлінної та ненадмірної конкуренції, створює економічні передумови для їхнього розвитку, використовуючи для цього економічний механізм регулювання, формуючи валютно-фінансову, податкову, цінову, інвестиційну, кредитну політику.

Забороняється втручання державних органів у безпосередню господарську діяльність підприємців, за винятком випадків введення воєнного або надзвичайного стану.

Обмеження свободи підприємництва, договорів і конкуренції допускається лише у випадках і в порядку, встановлених у законі, за умови дотримання положень, викладених у частині другій статті 14 цієї Конституції.

Стаття 75. З метою забезпечення соціальної справедливості підприємництва визнається право трудових колективів брати участь в управлінні підприємствами в формах і межах, встановлених законом.

Стаття 76. Забороняється будь-яка монополістична діяльність, яка має на меті або призводить до обмеження чи усунення вільної конкуренції і є зловживанням домінуючим становищем на ринку.

Стаття 77. Не допускається підприємницька діяльність членів Національних Зборів України, посадових осіб державної адміністрації, місцевого і регіонального самоврядування, суду, прокуратури, слідства, державного нотаріату, служби безпеки, органів внутрішніх справ, митних органів і військовослужбовців.

Стаття 78. Держава захищає інтереси споживачів, здійснює контроль за якістю і безпекою продукції, усіх видів обслуговування, забезпечує доступність і вірогідність інформації про кількість, якість й асортимент продукції.

ГЛАВА 10. ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА

Стаття 79. Держава здійснює екологічну політику, спрямовану на забезпечення екологічної безпеки шляхом охорони навколишнього середовища, збереження генетичного фонду живої природи.

Стаття 80. Держава здійснює заходи, необхідні для охорони і науково обгрунтованого, раціонального використання землі, водних ресурсів, рослинного і тваринного світу, для збереження в чистоті грунту, повітря і води, відтворення природних ресурсів, а також організовує відселення людей із зон екологічного лиха, а в разі потреби — їх лікування. Держава заохочує раціональну переробку і використання вторинної сировини, відходів виробництва та споживання.

Стаття 81. В Україні діє система державного і громадського контролю за станом природного середовища, будівництвом, розміщенням та діяльністю екологічно небезпечних об'єктів, постачанням населенню продуктів харчування і предметів побуту, за додержанням умов життя і праці відповідно до встановлених державою екологічних стандартів.

Стаття 82. В Україні здійснюється державна, громадська та інші види екологічної експертизи.

Проведення екологічної експертизи є обов'язковим у процесі законотворчої, проектної, інвестиційної, управлінської, господарської та іншої діяльності, яка впливає на стан навколишнього середовища.

Порядок проведення екологічної експертизи визначається законом.

Стаття 83. Будь-які порушення екологічних стандартів, приховування екологічної інформації або її спотворення є суспільно небезпечними і тягнуть за собою кримінальну відповідальність.

ГЛАВА 11. СІМ'Я

Стаття 84. Держава визнає сім'ю природним, основним соціальним осередком громадянського суспільства і захищає її права.

Стаття 85. Шлюб грунтується на добровільній і вільній згоді чоловіка та жінки. Подружжя є повністю рівноправним у сімейних відносинах.

Стаття 86. Материнство і дитинство охороняється державою, їм гарантується правовий захист, матеріальна і моральна підтримка.

Держава розробляє і здійснює програми соціальної допомоги молодим, багатодітним і неповним сім'ям.

Держава забезпечує соціальний захист дитини, створює умови для її фізичного і духовного розвитку. Будь-яке насильство над дитиною і її експлуатація переслідуються за законом.

Охорона здоров'я матері і дитини забезпечується організацією широкої мережі жіночих консультацій, пологових будинків, санаторіїв, будинків відпочинку для вагітних жінок і матерів з дітьми, дитячих ясел, садків та інших дитячих установ. Жінкам надаються відпустки по вагітності і пологах та для догляду за малолітньою дитиною з виплатою допомоги по соціальному страхуванню. Забороняється застосування праці жінок на важких і шкідливих для здоров'я виробництвах.

Стаття 87. Діти рівні перед законом незалежно від походження, громадянського стану батьків, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним.

Стаття 88. Батьки зобов'язані утримувати, виховувати і розвивати своїх дітей до їх повноліття, а також в інших випадках, передбачених законом.

Батьки, що відмовилися від утримання своїх дітей, зобов'язані сплачувати державі кошти у розмірі, встановленому у законі.

Усі турботи, пов'язані з утриманням, вихованням і розвитком дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, покладаються на державу. Держава заохочує і підтримує громадську благодійницьку діяльність щодо цих дітей.

ГЛАВА 12. ОСВІТА, НАУКА І КУЛЬТУРА

Стаття 89. Держава забезпечує умови для вільного і всебічного розвитку освіти, науки і культури, освоєння духовної спадщини народу України, всієї світової культури та її примноження.

Стаття 90. Державна система освіти, науки і культури незалежна від політичних партій, релігійних організацій та інших громадських об'єднань.

(Продовження на 7-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Продовження. Початок на 4—6-й стор.).

Науковим установам та учбовим закладам надається автономія відповідно до закону.

Стаття 91. Освіта в Україні спрямована на всебічний розвиток людини та усвідомлення її гідності, виховання поваги до прав і свобод людини.

Держава забезпечує необхідний розвиток професійно-технічної, середньої спеціальної і вищої освіти, дошкільного і позашкільного виховання через систему державних і муніципальних навчальних закладів.

Держава й органи місцевого та регіонального самоврядування утримують достатню кількість навчальних закладів.

Дозволяються приватні навчальні і виховні заклади.

Держава встановлює загальні норми з питань освіти та єдині вимоги для одержання документів про освіту, які дають право на професійну діяльність, здійснює контроль за їхнім дотриманням.

Стаття 92. Держава забезпечує умови для розвитку фундаментальних наукових досліджень, підготовки наукових кадрів.

Стаття 93. Держава дбає про збереження та охорону пам'яток історії й архітектури, творів мистецтва та інших культурних цінностей незалежно від того, хто є їхнім власником.

В Україні заохочується і підтримується розвиток професійного мистецтва і народної художньої творчості.

Стаття 94. Держава вживає заходів до повернення Україні історичних і культурних цінностей народу, які знаходяться за її межами.

Держава не допускає вивезення за межі України об'єктів історичної, культурної і художньої спадщини.

ГЛАВА 13. ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ

Стаття 95. Громадськими об'єднаннями визнаються політичні партії, масові рухи, професійні спілки, релігійні організації, добровільні товариства, фонди, асоціації та інші об'єднання громадян, які не мають за мету одержання прибутку.

Стаття 96. Діяльність громадських об'єднань повинна грунтуватися на демократичних засадах, відповідати вимогам відкритості і гласності.

Повноваження громадських об'єднань не можуть бути підставою для обмеження конституційних прав і свобод членів цих об'єднань та інших осіб.

Стаття 97. Держава створює рівні можливості для діяльності громадських об'єднань.

Стаття 98. Не допускаються утворення і діяльність партій, інших громадських об'єднань і рухів, що ставлять за мету зміну шляхом насильства конституційного ладу, протиправне захоплення державної влади і порушення територіальної цілісності України, а також підрив її безпеки, пропаганду війни, насильства, розпалювання національної, расової, релігійної ворожнечі, зазіхання на права і свободи людини, здоров'я та мораль.

Об'єднання громадян можуть бути заборонені і розпущені лише в судовому порядку.

Забороняються утворення і діяльність будь-яких структурних підрозділів політичних партій у державних органах (крім партійних фракцій в Національних Зборах України), органах місцевого і регіонального самоврядування, Збройних Силах, Національній гвардії та Прикордонних військах, а також на державних підприємствах, в установах, організаціях та навчальних закладах.

ГЛАВА 14. СВОБОДА ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 99. В Україні гарантується свобода інформації.

Засоби інформації повинні правдиво висвітлювати події і справедливо відображати різноманітність поглядів на них.

Засоби інформації не підлягаються цензурі.

Стаття 100. Право на заснування засобів інформації належить фізичним і юридичним особам.

Не допускається монополізація будь-якого виду засобів інформації.

Стаття 101. Засоби інформації мають право на одержання інформації від державних органів, об'єднань громадян, органів місцевого і регіонального самоврядування, підприємств, установ й організацій, посадових осіб, а також вірогідних даних про їхню діяльність.

Стаття 102. Чинити заборону або перешкоди з боку державних органів, підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян, органів місцевого і регіонального самоврядування, їхніх службових осіб законній професійній діяльності журналістів або інші форми тиску на них забороняється.

Стаття 103. Забороняється використання засобів масової інформації для розголошення відомостей, що становлять державну чи іншу таємницю, яка охороняється законом, для закликів до повалення конституційного ладу чи захоплення влади, до порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства, розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі, зазіхання на права і свободи людини та мораль.

Розділ IV ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ

ГЛАВА 15. ПРИНЦИПИ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ

Стаття 104. Україна є унітарною державою. Територіальний устрій України грунтується на засадах єдності, неподільності, недоторканності і цілісності державної території, комплексності економічного розвитку і керованості окремих її частин з урахуванням загальнодержавних і регіональних інтересів, національних і культурних традицій, географічних і демографічних особливостей, природних і кліматичних умов.

Стаття 105. При вирішенні питань територіального устрою України враховується думка громадян, які проживають на відповідній території, потреби розвитку місцевого та регіонального самоврядування.

Стаття 106. Не допускається укладення будь-яких політичних договорів і союзів між окремими адміністративно-територіальними одиницями в особі їхніх органів місцевого і регіонального самоврядування. Угоди між ними можуть укладатися лише з питань, які віднесені до їхньої власної компетенції.

ГЛАВА 16. СИСТЕМА АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ПОДІЛУ

Стаття 107. Адміністративно-територіальними одиницями України є: область (земля), район, місто, селище і село.

У місцевостях традиційного компактного проживання національних меншин за волевиявленням населення даної місцевості з метою задоволення національно-культурних, духовних і мовних потреб громадян утворюються національні адміністративно-територіальні одиниці.

Стаття 108. Утворення, укрупнення, ліквідація чи зміна меж адміністративно-територіальних одиниць проводяться за ініціативою відповідних органів місцевого і регіонального самоврядування з урахуванням думки заінтересованого населення через проведення дорадчого опитування.

Рішення з цього питання ухвалює Рада Послів Національних Зборів України.

Стаття 109. Статус адміністративно-територіальних одиниць, а також порядок їх утворення, змін та ліквідації визначаються Конституційним законом.

ГЛАВА 17. РЕСПУБЛІКА КРИМ

Стаття 110. Республіка Крим є державно-територіальною організацією влади і самоврядування населення Криму.

Республіка Крим є автономною складовою частиною України.

Стаття 111. Республіка Крим самостійно вирішує питання, віднесені до її відання Конституцією та законами України.

Республіка Крим має свою Конституцію, яка узгоджується з Національними Зборами України.

Стаття 112. Республіка Крим бере участь у вирішенні питань, віднесених до відання України, у Національних Зборах України, Кабінеті міністрів України та інших центральних державних органах України. Форми і квота представництва Республіки Крим в центральних органах державної влади України визначаються Конституцією та законами України.

Стаття 113. Закони України, прийняті в межах її повноважень, є обов'язковими для виконання на території Республіки Крим.

Розділ V ДЕРЖАВНА ВЛАДА

ГЛАВА 18. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 114. Державну владу здійснює народ в особі громадян України, які мають право голосу.

Стаття 115. Народ здійснює державну владу шляхом всенародного голосування (референдуму), виборів, а також через систему державних органів.

Стаття 116. Всеукраїнський референдум — конституційний спосіб прийняття безпосередньо народом України законів та інших державних рішень.

Стаття 117. Проведення всеукраїнського референдуму є обов'язковим для вирішення питань про входження України в державні союзи і військово-політичні об'єднання, зміни її території.

Питання, з якого проводиться референдум, має бути сформульоване максимально чітко і не допускати двозначності при відповіді на нього.

Проекти закону чи рішення вважаються ухваленими громадянами, якщо за них було подано більшість голосів виборчого корпусу.

Не допускається референдум з питань ціноутворення, оподаткування, витрат з державного бюджету, призначення і звільнення державних посадових осіб, введення і припинення воєнного та надзвичайного стану, амністії, помилування, а також з питань, віднесених до відання судової влади.

Стаття 118. Вибори до Національних Зборів України і Президента України відбуваються періодично і проводяться за принципом загального, рівного і прямого виборчого права, при таємному голосуванні та вільному і рівноправному висуненні кандидатів.

Не допускається одночасне проведення виборів до Національних Зборів і Президента.

Стаття 119. Право голосу мають усі громадяни України, яким на час голосування виповнилося 18 років.

Права голосу не мають громадяни, визнані судом недієздатними.

Здійснення виборчого права призупиняється для осіб, які утримуються за вироком суду в місцях позбавлення волі.

Порядок здійснення виборчих прав громадян, які перебувають за межами України, визначається законом.

Стаття 120. Виборчий процес здійснюється на таких засадах:

1) вільне і рівноправне висунення претендентів і кандидатів;

2) гласність;

3) безпристрасність до кандидатів з боку державних органів, установ і організацій, органів місцевого і регіонального самоврядування;

4) рівність можливостей для всіх кандидатів;

5) свобода агітації;

6) контроль за джерелами фінансування та витратами на виборчу кампанію.

Стаття 121. Проведення виборів в Україні здійснюється по одномандатних виборчих округах. Кожний виборець має один голос.

Стаття 122. Обраним вважається кандидат, який одержав на виборах більше половини голосів виборців, які взяли участь у голосуванні.

Вибори є такими, що відбулися, якщо в голосуванні взяло участь більше половини виборців.

Порядок організації і проведення виборів визначається Конституційним законом.

Стаття 123. Делегування функцій від однієї влади до іншої забороняється, крім випадків, передбачених цією Конституцією.

Кожна влада при виконанні своїх функцій є автономною і діє у встановлених Конституцією межах.

Органи, до компетенції яких належить здійснення функцій відповідних влад, співробітничають між собою у вирішенні завдань, що стоять перед державою.

ГЛАВА 19. ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА НАЦІОНАЛЬНІ ЗБОРИ УКРАЇНИ

Стаття 124. Законодавча влада в Україні належить Національним Зборам України.

Стаття 125. Національні Збори правомочні вирішувати будь-які питання державного життя України, крім тих, що вирішуються виключно всеукраїнським референдумом або віднесені згідно з Конституцією до відання Президента України, уряду України, інших державних органів Республіки Крим, а також органів місцевого і регіонального самоврядування.

А. СКЛАД І ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБОРІВ

Стаття 126. Національні Збори складаються з двох палат*: Ради Депутатів і Ради Послів, які є постійно діючими органами.

Стаття 127. Рада Депутатів, до складу якої входить 350 депутатів, обирається терміном на 5 років по одномандатних виборчих округах з приблизно рівною кількістю виборців.

Депутатом може бути громадянин України, який має право голосу, не молодший двадцяти п'яти років на день виборів, постійно проживає на території України і має рівень освіти, не нижчий загальнообов'язкового.

Стаття 128. Рада Послів, як орган територіального представництва, обирається по одномандатних округах терміном на 5 років на основі рівного представництва — по 5 Послів від кожної області, Республіки Крим і міста Києва.

Послом може бути громадянин України, який має право голосу, не молодший тридцяти п'яти років на день виборів, проживає на відповідній території не менше 10 років і має рівень освіти, не нижчий загальнообов'язкового.

Стаття 129. Депутати і Посли — члени Національних Зборів — представляють народ України і є відповідальними перед виборцями.

Ніхто не може бути одночасно членом обох палат Національних Зборів або мати інший представницький мандат.

Спори про дійсність мандатів членів Національних Зборів вирішує Конституційний Суд України.

Стаття 130. Держава забезпечує умови для безперешкодного та ефективного здійснення членами Національних Зборів своїх повноважень.

---

* Варіант однопалатних Національних Зборів див. у додатку.

(Продовження на 8-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Продовження. Початок на 4—7-й стор.).

Члени Національних Зборів виконують свої функції на постійній основі. На час виконання своїх повноважень вони звільняються з попереднього місця роботи. Розміри винагороди членам Національних Зборів та інших виплат, пов'язаних з виконанням їхніх повноважень, а також умови їхньої оплати визначаються Національними Зборами.

Члени Національних Зборів підзвітні палаті, до якої вони обрані. В разі неучасті без поважних причин члена Національних Зборів у засіданнях палати або її органів, до яких його обрано, палата може виступити з ініціативою про його відкликання виборцями.

Членам Національних Зборів забороняється займатися підприємницькою діяльністю, виконувати іншу оплачувану роботу, крім наукової і викладацької, у вільний від депутатської діяльності час.

Інші випадки несумісності мандата члена Національних Зборів з метою забезпечення його незалежності та принципу розподілу влад встановлюються Конституційним законом про статус члена Національних Зборів.

Стаття 131. Члени Національних Зборів мають право виступу на засіданнях Національних Зборів і палат з усіх питань, які розглядаються, право запиту і запитань до будь-яких державних органів і посадових осіб (крім Президента та органів судової влади), вимагати і одержувати від них інформацію, яка є необхідною для здійснення своїх повноважень, а також інші права, визначені цією Конституцією і Конституційним законом про статус члена Національних Зборів України.

Стаття 132. Члени Національних Зборів користуються парламентською недоторканністю.

Вони юридично невідповідальні за голосування або висловлювання в Національних Зборах і їхніх органах.

Члени Національних Зборів мають право не свідчити проти осіб, які довірили їм як Депутатам чи Послам відомості про будь-які факти, а також не повідомляти про ці факти.

Повноваження членів Національних Зборів та їхні права і свободи як громадян України не можуть бути обмежені в разі введення воєнного чи надзвичайного стану.

Члени Національних Зборів не можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності, арештовані або піддані будь-яким іншим заходам, що обмежують їхні права і свободи, а також заходам адміністративного стягнення, що накладаються у судовому порядку, без попередньої згоди на це відповідної палати.

Подання про позбавлення члена Національних Зборів парламентської недоторканності вносить до відповідної палати Генеральний прокурор України.

Стаття 133. Повноваження члена Національних Зборів припиняються одночасно з припиненням повноважень палати, до якої його обрано, або в разі його смерті.

Дострокове припинення повноважень члена Національних Зборів за рішенням відповідної палати може бути у випадках:

1) невиконання ним без поважних причин протягом двох місяців вимоги щодо несумісності мандата члена Національних Зборів;

2) складення повноважень за особистою заявою;

3) обвинувального вироку суду, що набрав чинності;

4) визнання судом члена Національних Зборів недієздатним або безвісно відсутнім;

5) втрати громадянства України або виїзду на постійне проживання за межі України.

Рішення палати про дострокове припинення повноважень члена Національних Зборів може бути оскаржене ним в Конституційний Суд України.

Повноваження члена Національних Зборів припиняються достроково в разі відкликання його виборцями.

Б. ПОВНОВАЖЕННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБОРІВ

Стаття 134. Національні Збори ухвалюють Конституцію України, вносять до неї зміни і доповнення.

Національні Збори ухвалюють Конституційні закони України, які передбачені статтями 15, 109, 122, 130, 174, 191, 201, 203, 223, 229, 236 цієї Конституції.

Стаття 135. Національні Збори ухвалюють закони України. Виключно законами України визначаються:

1) права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод;

2) громадянство, правосуб'єктність громадян, статус іноземців й осіб без громадянства;

3) основні обов'язки людини і громадянина;

4) права національних меншин;

5) статус мов;

6) демографічна, міграційна (в тому числі імміграційна і еміграційна) політика;

7) принципи бюджетної, фінансової, цінової, кредитної, податкової, інвестиційної політики; засади побудови системи оподаткування; види податків, зборів та обов'язкових платежів; платники податків і об'єкти оподаткування; валюта, проби, вартість і типи національних монет, порядок і санкціонування емісії банкнот;

8) одиниці ваги, міри і часу;

9) принципи та основні напрями зовнішньої політики; організації оборони, основи керівництва Збройними Силами та їхнього використання;

10) основи організації державної безпеки і забезпечення громадського порядку;

11) принципи зовнішньоекономічної і митної політики;

12) правовий режим державних кордонів;

13) засади територіального устрою України;

14) основи організації місцевого і регіонального самоврядування, співробітництво регіонів, утворення вільних економічних зон;

15) загальні правила використання природних ресурсів, освоєння космічного простору, організації та експлуатації енергосистем, повітряного, морського, річкового, залізничного, автомобільного, трубопровідного транспорту і зв'язку;

16) правовий режим власності, порядок захисту майнових прав фізичних і юридичних осіб; порядок оподаткування майна;

17) основні засади і гарантії підприємництва;

18) екологічна політика, екологічні стандарти;

19) основи соціально-економічної політики, соціального захисту, шлюбу, сім'ї, материнства і дитинства, охорони здоров'я, виховання, освіти, науки, техніки і культури;

20) основи формування і діяльності об'єднань громадян та засобів масової інформації;

21) організація і порядок проведення виборів і референдумів;

22) організація і діяльність Національних Зборів, правовий статус членів Національних Зборів;

23) основи організації і діяльності органів державної виконавчої влади, загальні засади державної служби, здійснення державної статистики та інформатики;

24) кваліфікація злочинів і адміністративних правопорушень та визначення покарань за них; амністія;

25) судоустрій і судочинство, прокуратура, слідство, адвокатура і нотаріат; виправно-трудові установи;

26) порядок використання та захисту державного прапора, герба і гімну; статус столиці;

27) правовий режим воєнного і надзвичайного стану;

28) встановлення державних нагород і звань.

До виключних повноважень Національних Зборів належать також ухвалення кодексів з усіх галузей законодавства, внесення до них змін і доповнень, тлумачення законів.

Національні Збори ухвалюють закони і з інших питань, у тому числі передбачених цією Конституцією.

Стаття 136. Національні Збори:

1) затверджують державний бюджет та звіт про його виконання;

2) обирають і призначають державних посадових осіб у випадках, передбачених цією Конституцією;

3) здійснюють парламентський контроль за виконавчою і судовою владою у формах і межах, встановлених цією Конституцією;

4) дають згоду на укладення міжнародних договорів про державні союзи, економічні і військово-політичні об'єднання та міжнародні організації, державні кордони, а також угод, які стосуються конституційних прав і свобод людини і громадянина, громадянства чи потребують фінансових витрат держави;

5) ратифікують, денонсують, призупиняють і анулюють дію міжнародних договорів.

Національні Збори можуть проводити розслідування і слухання з будь-яких питань, що стосуються суспільних інтересів.

Стаття 137. Національні Збори працюють сесійно.

Сесії Національних Зборів проводяться у формі спільних і роздільних засідань Національних Зборів — Ради Депутатів і Ради Послів, їхніх постійних і тимчасових комісій.

Стаття 138. На спільні засідання Рада Депутатів і Рада Послів збираються для вирішення таких питань:

1) відкриття і закриття сесій Національних Зборів;

2) внесення змін чи доповнень до Конституції і Конституційних законів України;

3) оголошення рішень, прийнятих на всеукраїнських референдумах;

4) ратифікації, денонсації, призупинення і анулювання міжнародних договорів України;

5) призначення виборів Президента України; проголошення акту його обрання і прийняття від нього присяги; прийняття чи відхилення відставки Президента України;

6) оголошення розпуску Національних Зборів чи окремої палати; призначення чергових і позачергових виборів Національних Зборів чи їхніх палат;

7) ухвалення рішення про проведення всеукраїнського референдуму про дострокове припинення повноважень Президента України за вимогою не менше 2 мільйонів виборців або за ініціативою самих Національних Зборів;

8) призначення і звільнення з посади за поданням Президента Прем'єр-Міністра України;

9) заслуховування доповідей Президента про внутрішнє і зовнішнє становище України;

10) призначення Голови Конституційного Суду України і прийняття від суддів Конституційного Суду присяги; прийняття чи відхилення відставки Голови Конституційного Суду України;

11) визначення структури та чисельності Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Прикордонних військ України;

12) оголошення стану війни за поданням Президента та схвалення рішення Президента про використання Збройних Сил України та інших військових формувань в разі збройного нападу на неї;

13) затвердження указів Президента про введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, загальну або часткову мобілізацію;

14) повторного розгляду закону, на який було накладене вето Президентом; накладення парламентського вето на нормативні укази Президента, які суперечать законам України;

15) заслуховування звітів і пропозицій утворених спільно палатами тимчасових слідчих комісій, обговорення та прийняття рішень з них;

16) застосування імпічменту у випадках, передбачених цією Конституцією;

17) прийняття постанов, заяв, декларацій і звернень;

18) заслуховування відповідей на запити членів Національних Зборів з питань, які розглядаються на їхніх спільних засіданнях;

19) повторного розгляду законопроекту, внесеного погоджувальною комісією палат.

Усі інші питання, віднесені до повноважень Національних Зборів, вирішуються, як правило, на роздільних засіданнях палат.

Стаття 139. Рада Депутатів і Рада Послів здійснюють повноваження Національних Зборів на засадах рівності і розподілу функцій.

Палата може брати до свого розгляду будь-які питання, віднесені до повноважень Національних Зборів, за винятком тих, які відповідно до статей 140 і 141 цієї Конституції належать до виключних повноважень іншої палати.

Стаття 140. До виключних повноважень Ради Депутатів належать:

1) парламентський контроль у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина; призначення Уповноваженого Національних Зборів у правах людини (Народного правозахисника);

2) парламентський контроль за діяльністю Національного банку і Державного Контрольного Комітету; призначення Голови Національного банку, Голови Державного Контрольного Комітету і Державних контролерів;

3) надання попередньої згоди на укладання міжнародних договорів, які стосуються прав і свобод людини, громадянства або вимагають фінансових витрат держави;

4) надання згоди на призначення і звільнення Президентом України Міністра фінансів України, Міністра закордонних справ України, Міністра юстиції України, Міністра внутрішніх справ України, Міністра оборони України, Голови Служби безпеки України, Глав дипломатичних представництв України в інших державах та Глав представництв України при міжнародних організаціях;

5) призначення заступника Голови та 11 членів Конституційного Суду;

6) пред'явлення звинувачення у разі застосування імпічменту за наявністю підстав для порушення кримінальної справи проти Президента, Прем'єр-міністра та посадових осіб, які обираються, призначаються чи затверджуються палатами Національних Зборів, що тягне за собою усунення з посади відповідної особи.

Стаття 141. До виключних повноважень Ради Послів належать:

1) утворення, укрупнення чи ліквідація адміністративно-територіальних одиниць, їх найменування та перейменування;

2) затвердження статутів регіонального самоврядування;

3) призначення за пропозицією Голови Ради Послів голів і членів Верховного Суду, Вищого господарського суду і призначення Генерального Прокурора України;

4) призначення заступника Голови та 11 членів Конституційного Суду;

5) утворення Вищої атестаційної і дисциплінарної комісії суддів;

6) надання попередньої згоди на укладання міжнародних договорів про державні союзи і військово-політичні об'єднання, міжнародні організації та державні кордони;

7) ухвалення рішень про достатність підстав для усунення з посади посадових осіб у разі застосування імпічменту.

Стаття 142. Рада Депутатів і Рада Послів з питань, які віднесені до їхніх виключних повноважень, ухвалюють постанови.

Стаття 143. Кожна палата Національних Зборів збирається на першу сесію не пізніше тридцятого дня після виборів.

Палата є правомочною за умови обрання не менш чотирьох п'ятих визначеного Конституцією її складу.

На чергові сесії палати збираються першого вівторка лютого і першого вівторка вересня кожного року.

Позачергові сесії і засідання палат із зазначенням порядку денного скликаються Головами палат з їхньої ініціативи або за вимогою не менше третини визначеного Конституцією складу кожної із палат чи за пропозицією Президента. Такі сесії чи засідання закриваються відразу після вичерпання порядку денного.

(Продовження на 9-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Продовження. Початок на 4—8-й стор.).

У разі введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях палати збираються у дводенний строк без скликання.

Стаття 144. Засідання палат правомочні в разі наявності не менше двох третин від визначеного Конституцією їхнього складу і проводяться у відповідності до регламентів палат.

Стаття 145. Засідання палати веде її Голова, а у випадках, передбачених Регламентом, інша визначена в ньому особа.

Перше засідання палати відкриває Голова відповідної палати Національних Зборів попереднього скликання. До обрання Голови палати нового скликання її засідання веде обрана палатою Президія засідання.

Спільні засідання палат ведуть почергово Голова Ради Депутатів і Голова Ради Послів відповідно до загального Регламенту Національних Зборів.

Стаття 146. На першому засіданні кожна палата обирає Мандатну і Лічильну комісії.

За поданням відповідних Мандатних комісій кожна із палат приймає рішення про визнання повноважень Депутатів і Послів, а в разі порушення Закону про вибори — про визнання виборів окремих Депутатів і Послів недійсними.

Стаття 147. Спільні і роздільні засідання палат проводяться гласно і відкрито. Для проведення закритого засідання вимагається рішення палат.

Голосування на засіданнях палат є персональним і здійснюється відкрито, якщо інше не визначене цією Конституцією і регламентами.

Стаття 148. Рада Депутатів і Рада Послів ухвалюють акти на засіданнях після їхнього обговорення більшістю голосів від визначеного Конституцією їхнього складу, якщо інше не встановлене в цій Конституції або в регламентах.

На спільних засіданнях палат акти ухвалюються роздільним голосуванням.

Стаття 149. Кожна палата обирає із свого складу Голову, заступників Голови, а також голів постійних комісій палати. Рішенням палати вони можуть бути зміщені.

Голови палат:

1) здійснюють загальне керівництво підготовкою питань, які підлягають розгляду на спільних і роздільних засіданнях палат, підписують акти, ухвалені палатами;

2) представляють палати у відносинах з органами та організаціями усередині держави та за кордоном;

3) формують секретаріати палат й організують їхню роботу;

4) розпоряджаються бюджетними асигнуваннями, які виділяються на утримання палат і їхнє функціонування;

5) здійснюють інші функції, передбачені цією Конституцією.

Заступники голів палат виконують за повноваженням голів палат окремі їхні функції, заміщують голів палат у разі їхньої відсутності або неможливості здійснення ними своїх обов'язків.

Стаття 150. Кожна палата утворює свою Президію у складі Голови палати, який є Головою Президії, заступників Голови палати і Секретаря палати. Секретар палати призначається не з числа Депутатів або Послів.

Президія палати є підзвітним палаті робочим органом, який забезпечує співробітництво палат, організацію роботи палати та її органів, здійснює інші повноваження.

Головою Національних Зборів є Голова Ради Депутатів ex officio (за посадою), а його заступником — Голова Ради Послів.

Голова Національних Зборів представляє Національні Збори поза їхніми межами, виконує інші функції, передбачені цією Конституцією.

Стаття 151. Палати створюють із свого складу постійні комісії.

Постійні комісії ведуть законопроектні роботи, готують і попередньо розглядають питання, які віднесені до повноважень відповідних палат, здійснюють контроль за виконанням законів та інших актів Національних Зборів і їхніх палат.

Постійні комісії з питань, які віднесені до їхніх повноважень, ухвалюють постанови. Постанови комісій підлягають негайному розгляду відповідними органами, організаціями і посадовими особами з повідомленням про наслідки розгляду.

Палати можуть утворювати, коли визнають за необхідне, тимчасові спеціальні комісії для підготовки і попереднього розгляду питань з своєї компетенції.

Стаття 152. Палати Національних Зборів можуть обирати із свого складу спільні або окремі тимчасові слідчі комісії для проведення розслідування з будь-яких конкретно визначених ними питань, що становлять суспільний інтерес.

Рішення палати про утворення тимчасової слідчої комісії і визначення її завдання вважається прийнятим, якщо за це проголосувало не менше третини від визначеного Конституцією складу палати.

Тимчасові слідчі комісії здійснюють збір, вивчення та оцінку інформації з тими ж повноваженнями й обмеженнями, що й органи слідства і судової влади; подають звіти і пропозиції відповідно на розгляд спільних чи роздільних засідань палат.

Тимчасові слідчі комісії припиняють свою діяльність після прийняття відповідними палатами остаточного рішення щодо проведеного розслідування.

Висновки і пропозиції тимчасових слідчих комісій не є вирішальними для суду.

Стаття 153. Члени Національних Зборів мають право утворювати в палатах парламентські групи для надання допомоги в організації роботи палат, сприяння Депутатам і Послам у здійсненні повноважень, а також для узгодження їхніх позицій у питаннях, що розглядаються відповідними палатами та їхніми органами.

Зареєстровані парламентські групи мають право на пропорційне представництво в органах відповідних палат, на гарантований виступ свого представника з будь-якого питання порядку денного, на матеріально-технічне забезпечення їхньої діяльності і допомогу технічного персоналу, а також інші права, визначені законом.

Стаття 154. Повноваження Національних Зборів та їхніх палат припиняються в день відкриття першої сесії Національних Зборів нового скликання.

Повноваження Національних Зборів або однієї з палат можуть бути припинені в порядку саморозпуску або за рішенням всеукраїнського референдуму, який проводиться на вимогу не менше 2 мільйонів виборців.

Якщо за рішенням всеукраїнського референдуму буде висловлене недовір'я Національним Зборам чи одній з палат, Національні Збори оголошують свій розпуск чи розпуск відповідної палати і призначають день виборів нових Національних Зборів чи палати. Новообрані палати мають повноваження на повний термін, визначений відповідно в статтях 127 і 128 цієї Конституції.

Стаття 155. Організація роботи Ради Депутатів і Ради Послів визначається їхніми регламентами, які приймаються ними, мають силу закону і набувають чинності з дня їхньої публікації без скріплення підписом Президента.

В. ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС

Стаття 156. Право законодавчої ініціативи у Національних Зборах належить народу України, Депутатам і Послам, палатам Національних Зборів, їхнім Президіям і постійним комісіям, Президенту України, Верховній Раді Республіки Крим.

Члени Національних Зборів, Президії і постійні комісії палат здійснюють законодавчу ініціативу шляхом внесення у свої палати пропозицій про підготовку законопроектів чи текстів відповідних законопроектів, а також змін і доповнень до них.

Стаття 157. Народ здійснює законодавчу ініціативу шляхом внесення до Національних Зборів відповідного законопроекту, який розглядається у пріоритетному порядку.

Законопроект вноситься від імені не менше 300 тисяч виборців.

Законопроект про зміни та доповнення Конституції вноситься від імені не менше 2 мільйонів виборців.

Порядок здійснення законодавчої ініціативи народу регулюється законом.

Стаття 158. Законопроекти подаються до Президій палат, поширюються серед Депутатів і Послів, попередньо обговорюються у відповідних постійних або тимчасових спеціальних комісіях.

Попередньо розглянутий комісіями законопроект з їхніми висновками передається на розгляд палат. Розгляд законопроекту в палаті організовується у такий спосіб, щоб з'ясувати дійсне волевиявлення більшості її членів.

Розгляд і прийняття законопроекту палатою передбачає:

— схвалення основних положень у принципі;

— схвалення постатейно і в цілому.

Стаття 159. Закон після його обговорення і голосування постатейно і в цілому вважається ухваленим, якщо за нього проголосувала більшість від встановленого Конституцією складу кожної палати, якщо інше не передбачене цією Конституцією.

Стаття 160. Законопроект, який потребує фінансових витрат, виноситься на засідання палат за умови, що до нього додаються необхідні розрахунки Державного контрольного комітету й обгрунтування відповідної постійної комісії про шляхи їхнього покриття.

В ухваленому законі, який потребує нових або додаткових витрат, мають бути визначені шляхи їхнього покриття.

Стаття 161. Проект закону після ухвалення в цілому однією палатою передається відразу на розгляд іншої палати. У разі схвалення законопроекту в цілому цією палатою, або відсутності щодо нього її заперечень (вето) протягом місяця, закон вважається прийнятим Національними Зборами.

Вето палати щодо законопроекту приймається тією ж більшістю голосів, що вимагається для прийняття відповідного законопроекту в цілому.

У разі схвалення палатою законопроекту в цілому, але з внесенням до нього змін чи доповнень, він відразу повертається в палату, яка ухвалила його першою. Згода з такими змінами чи доповненнями палати, яка ухвалила закон першою, означає прийняття закону Національними Зборами.

Для усунення розбіжностей, що виникають між палатами при розгляді законопроекту, на паритетних засадах утворюється погоджувальна комісія палат. Законопроект, внесений погоджувальною комісією, розглядається на спільному засіданні палат. Якщо на спільному засіданні палат законопроект не буде ухвалений, він вважається відхиленим Національними Зборами.

У разі виникнення розбіжностей між палатами при розгляді бюджетно-фінансових питань, питань територіального устрою, демографічної та міграційної політики погоджувальна комісія не утворюється. Остаточне рішення з питань бюджетно-фінансової діяльності ухвалюється повторним голосуванням Радою Депутатів, а з питань територіального устрою, демографічної та міграційної політики — Радою Послів.

Стаття 162. Ратифікація, денонсація, призупинення чи анулювання міжнародних договорів здійснюються шляхом прийняття відповідного закону, якщо інше не передбачене в самому договорі.

Проект закону про ратифікацію, денонсацію, призупинення чи анулювання міжнародних договорів готується Радою Послів, обговорюється й ухвалюється в загальному порядку.

Стаття 163. Закон підписують Голови палат Національних Зборів і відразу передають його Президенту.

Президент прочитує закон, приймає його до виконання, скріплює своїм підписом та офіційно публікує протягом 15 днів від дня отримання закону. До закінчення цього терміну Президент може скористатися своїм правом вето і повернути закон зі своїми зауваженнями до Національних Зборів для повторного розгляду.

Якщо під час повторного розгляду закон буде прийнятий більшістю голосів від встановленого Конституцією складу кожної палати (варіант: двома третинами), Президент зобов'язаний його підписати і опублікувати протягом 10 днів.

У разі, коли Президент протягом встановленого терміну не повернув закон на повторний розгляд, закон вважається скріпленим Президентом.

Якщо Президент подає не скріплений ним закон з мотивів його неконституційності до Конституційного Суду, то визначений для скріплення закону термін відповідно продовжується.

Закони, акти палат, які не підлягають скріпленню Президентом, публікуються відповідними палатами.

У випадку, коли Президент застосовує право вето після закінчення сесії Національних Зборів, має бути негайно скликана позачергова сесія для повторного розгляду закону.

Стаття 164. За рішенням Національних Зборів або однієї з їхніх палат закон до його скріплення Президентом може бути винесений на всеукраїнський референдум.

Закон, ухвалений на всеукраїнському референдумі, скріпленню Президентом не підлягає.

Стаття 165. Зміни, доповнення чи скасування законів та їхнє тлумачення здійснюються у тому ж порядку, як і їхнє прийняття.

Стаття 166. Закон набуває чинності після 10 днів з моменту його опублікування; якщо інше не передбачене самим законом, але не раніше дня його опублікування.

Г. БЮДЖЕТ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

Стаття 167. Національні Збори здійснюють виключні повноваження по розпорядженню всім майном, що знаходиться у державній власності і є державною казною.

Правовий режим державного майна визначається законом.

Оперативне управління державним майном на основі і в рамках закону здійснює виконавча влада та інші визначені законом державні органи.

Загальний контроль за дотриманням режиму державного майна здійснюють Національні Збори.

Стаття 168. Державний бюджет України становлять прибутки і видатки держави.

Прибутки і видатки держави мають бути конкретно визначені і збалансовані.

У Законі про державний бюджет не можуть бути відмінені чи скорочені видатки, які були передбачені іншими чинними законами.

Національні Збори можуть здійснити нове обчислення державних прибутків, а також змінити попередні і виділити нові асигнування на поточний бюджетний рік у додатковому бюджеті.

Будь-які видатки, не передбачені державним бюджетом, є порушенням закону.

Закон встановлює граничний розмір бюджетного дефіциту. Покриття бюджетного дефіциту за рахунок емісії недопустиме без дозволу Національних Зборів.

У разі прийняття Національними Зборами державного бюджету з перевищенням видатків над прибутками в Законі про державний бюджет передбачаються джерела і засоби покриття дефіциту. Закон про державний бюджет не може встановлювати нові податки, штрафи та інші платежі, не передбачені відповідним законом.

Національні Збори з урахуванням рівня економічного розвитку різних регіонів України, їхнього природного потенціалу, екологічного і демографічного стану визначають загальні принципи формування і здійснення місцевих і регіональних бюджетів.

(Продовження на 10-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Продовження. Початок на 4—9-й стор.).

Стаття 169. Державний бюджет України приймається у формі закону щорічно на період з 1 січня по 31 грудня, а за особливих обставин — на інший період.

Президент протягом перших 15 днів осінньої сесії подає до Ради Депутатів проект Закону про державний бюджет на наступний рік.

У цей же термін Рада Депутатів подає на розгляд свій проект Закону про державний бюджет.

Проект бюджету попередньо розглядається Державним контрольним комітетом, а також відповідними комісіями палат.

Закон про державний бюджет, схвалений у порядку, передбаченому статтею 161 цієї Конституції, набирає чинності з першого січня наступного року і не підлягає скріпленню Президентом.

Якщо Президент або Рада Депутатів не подадуть проект Закону про державний бюджет до 30 листопада, або якщо проект Закону про державний бюджет до 31 грудня не буде схвалений, то Закон про державний бюджет поточного року залишається чинним на перший квартал наступного року.

Порядок складення і прийняття державного бюджету встановлюється законом.

Стаття 170. Президент подає до Ради Депутатів постатейний звіт про виконання державного бюджету не пізніше як через три місяці після закінчення звітного бюджетного року.

Поданий звіт попередньо розглядається Державним контрольним комітетом і відповідними комісіями палат Національних Зборів. Звіт затверджується з урахуванням їхніх висновків і підлягає опублікуванню.

Стаття 171. Грошовий обіг і порядок розрахунків встановлюються Національним банком, який має виключне право емісії грошей.

Національний банк підзвітний Раді Депутатів.

Стаття 172. Фінансовий контроль за здійсненням державного бюджету покладається на Раду Депутатів.

Рада Депутатів здійснює фінансовий контроль як безпосередньо, так і через Державний контрольний комітет.

Стаття 173. Державний контрольний комітет є органом парламентського контролю за фінансовою діяльністю держави, органів місцевого і регіонального самоврядування і використанням рухомого й нерухомого майна та інших цінностей, що є публічною власністю.

Державний контрольний комітет підпорядкований і підзвітний Раді Депутатів.

Стаття 174. Державний контрольний комітет складається з Державних контролерів, які призначаються Радою Депутатів із числа фахівців у галузі фінансів і права терміном на 5 років. На Державних контролерів поширюються умови несумісності, які встановлені статтею 208 цієї Конституції.

Очолює Державний контрольний комітет голова Державного контрольного комітету. Голова Державного контрольного комітету та його заступник призначаються за поданням Голови Ради Депутатів на засіданні Ради Депутатів.

Державний контрольний комітет з питань своєї компетенції може проводити розслідування з тими ж повноваженнями, що й тимчасові слідчі комісії палат.

Організація, компетенція і порядок діяльності Державного контрольного комітету визначаються Конституційним законом.

ГЛАВА 20. ВИКОНАВЧА ВЛАДА

А. ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

Стаття 175. Главою держави і виконавчої влади є Президент України. Президент виступає від імені держави.

Президент є політично відповідальним перед народом України.

Президент обирається терміном на 5 років на основі загального, рівного і прямого виборчого права при вільному висуненні претендентів і таємному голосуванні.

Президентом може бути обраний громадянин України, який має право голосу, не молодший тридцяти п'яти років на день виборів, проживає на території України не менше 10 років, володіє державною мовою, має рівень освіти, не нижчий загальнообов'язкового, і за станом здоров'я може виконувати обов'язки Президента.

Одна й та ж особа не може бути Президентом більше двох термінів підряд.

Президент не може бути членом Національних Зборів, мати інший представницький мандат, займати будь-яку посаду в державних органах і об'єднаннях громадян, в інших організаціях і установах чи займатися іншою оплачуваною або підприємницькою діяльністю. На час виконання своїх обов'язків Президент призупиняє свою партійну і профспілкову приналежність.

Чергові вибори Президента проводяться не раніше 60 і не пізніше 10 днів до закінчення терміну повноважень Президента.

Порядок проведення виборів Президента визначається Законом про вибори Президента України.

Стаття 176. Президент вступає на посаду з моменту прийняття присяги на засіданні Національних Зборів.

Приведення Президента до присяги здійснює Голова Національних Зборів.

Президент приносить присягу такого змісту:

«Урочисто присягаю народу України при здійсненні повноважень Президента суворо дотримуватися Конституції і законів України, поважати й охороняти права і свободи людини і громадянина, захищати незалежність України, сумлінно виконувати покладені на мене високі обов'язки».

Присяга приноситься Президентом не пізніше як у п'ятнадцятиденний термін після офіційного оголошення результатів виборів. Дату принесення присяги визначають Національні Збори.

Стаття 177. На особу Президента поширюється парламентська недоторканність, встановлена статтею 132 цієї Конституції.

Стаття 178. Президент:

1) виступає гарантом забезпечення прав і свобод громадян, державної незалежності України, дотримання і виконання Конституції і законів України;

2) представляє Україну у міжнародних відносинах;

3) звертається з посланнями до народу і подає на розгляд Національних Зборів щорічні доповіді про внутрішнє і зовнішнє становище України;

4) має право законодавчої ініціативи;

5) за рішенням Національних Зборів ухвалює нормативні укази з економічних та інших питань, не врегульованих законами України, з наступним їхнім затвердженням Національними Зборами;

6) вносить проект державного бюджету на розгляд і затвердження Національних Зборів; подає на розгляд і затвердження Національних Зборів звіт про виконання державного бюджету;

7) на засіданні Національних Зборів та їхніх палат дає відповідь у зв'язку з запитами, які прийняті рішеннями Національних Зборів чи палат відповідно до їхньої компетенції;

8) накладає вето на схвалені Національними Зборами закони і повертає їх на повторний розгляд Національних Зборів;

9) здійснює управління державним майном у випадках, передбачених законом;

10) очолює систему органів виконавчої влади України, проводить через них у життя Конституцію і закони України, забезпечує реалізацію актів судової влади;

11) здійснює загальне керівництво Кабінетом міністрів України і спрямовує його виконавчу діяльність;

12) представляє Національним Зборам кандидатуру для призначення на посаду Прем'єр-Міністра України; вносить пропозицію Національним Зборам про звільнення з посади Прем'єр-Міністра України;

13) за погодженням з Радою Депутатів призначає і звільняє Міністра фінансів України, Міністра закордонних справ України, Міністра юстиції України, Міністра внутрішніх справ України, Міністра оборони України, Голову Служби безпеки України, Глав дипломатичних представництв України в інших державах та Глав представництв України при міжнародних організаціях;

14) призначає і звільняє з посади інших міністрів та посадових осіб виконавчої влади; визначає повноваження посадових осіб виконавчої влади, повноваження яких не визначені законом;

15) призначає і звільняє з посади голів обласних (земельних) і міських (міста Києва і Севастополя) управ, а також свого представника в Республіці Крим; затверджує рішення голів обласних управ про призначення чи звільнення з посади голів районних управ;

16) вживає необхідних заходів щодо забезпечення державної і громадської безпеки, недоторканності державних кордонів та територіальної цілісності України;

17) керує здійсненням зовнішньої політики і зовнішніми зносинами України; веде переговори і підписує міжнародні договори України, які підлягають ратифікації Національними Зборами і приймає вірчі і відкличні грамоти акредитованих при ньому дипломатичних представників іноземних держав;

18) є Верховним Головнокомандуючим Збройними Силами України; очолює Раду Національної оборони України; за погодженням з Радою Послів призначає і звільняє вище командування Збройних Сил України;

19) присвоює вищі військові звання і дипломатичні ранги, інші спеціальні звання і класні чини;

20) приймає рішення про оголошення стану війни та використання Збройних Сил України в разі збройного нападу на Україну з затвердженням цього рішення Національними Зборами в наступні два дні;

21) у випадку загрози нападу на Україну, небезпеки державній незалежності України приймає рішення, з наступним затвердженням його Національними Зборами в найближчі два дні, про загальну або часткову мобілізацію та запровадження воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях;

22) оголошує в разі необхідності окремі місцевості України зонами екологічного лиха з затвердженням цього рішення Національними Зборами в наступні два дні;

23) оголошує в разі необхідності в Україні або в окремих місцевостях надзвичайний стан з затвердженням цього рішення Національними Зборами в наступні 2 дні;

24) скасовує акти міністрів, керівників інших центральних і місцевих органів виконавчої влади, Уряду Республіки Крим у разі невідповідності їх Конституції і законам України та указам Президента;

25) вирішує питання про прийняття до громадянства і виходу з громадянства України, надання притулку, депортації іноземних громадян й осіб без громадянства;

26) входить з поданням до Національних Зборів про дострокове припинення повноважень окремих органів місцевого і регіонального самоврядування в разі порушення ними Конституції, законів України, указів Президента та про призначення до них нових виборів;

27) встановлює додаткові заходи адміністративної відповідальності за порушення режиму, встановленого у зв'язку з стихійним лихом, епідеміями та епізоотіями;

28) вживає заходів до захисту інтересів громадян України за кордоном;

29) сприяє задоволенню національно-культурних, духовних і мовних потреб українців, що проживають в інших державах;

30) здійснює помилування осіб, засуджених судами України, крім випадків засудження осіб у зв'язку із застосуванням до них імпічменту;

31) нагороджує державними нагородами, присвоює почесні звання України; засновує президентські відзнаки і нагороджує ними;

32) дає тлумачення прийнятих ним актів;

33) здійснює інші повноваження, передбачені цією Конституцією.

Стаття 179. Президент не може передавати свої повноваження іншим особам або органам.

Стаття 180. Для здійснення своїх повноважень Президент утворює необхідні управлінські і консультативні органи в межах коштів, передбачених на утримання апарату державної виконавчої влади.

Стаття 181. Президент не може розпустити Національні Збори, крім випадку, передбаченого статтею 187 Конституції.

Стаття 182. Президент на основі і на виконання Конституції і законів України в межах своїх повноважень видає укази і розпорядження.

Стаття 183. Президент України виконує свої обов'язки до вступу на посаду новообраного Президента.

Повноваження Президента припиняються достроково у випадках:

— порушення ним вимог несумісності посади Президента з іншими видами діяльності, які встановлені частиною 6 статті 175 Конституції;

— задоволення його прохання про відставку;

— неможливості виконувати свої повноваження за станом здоров'я;

— недовіри народу, висловленої на всеукраїнському референдумі;

— усунення з посади в порядку імпічменту;

— втрати громадянства України або виїзду на постійне проживання за межі України.

Стаття 184. Відставка Президента приймається і набирає чинності за умови, коли заява про відставку буде ним особисто проголошена і розглянута на пленарному засіданні Національних Зборів і задоволена простою більшістю голосів від встановленого Конституцією складу кожної із палат.

Стаття 185. Неможливість виконання Президентом повноважень за станом здоров'я має бути встановлена на засіданні Національних Зборів на підставі письмового подання Верховного Суду України, обгрунтованого медичним висновком та висновком спеціально створеної тимчасової парламентської комісії, і підтверджена більшістю голосів від встановленого Конституцією складу кожної палати.

Стаття 186. Рішення про проведення всеукраїнського референдуму про відкликання Президента, якщо цього вимагають не менше двох мільйонів виборців, приймають Національні Збори більшістю голосів від встановленого Конституцією складу кожної палати.

Стаття 187. Рішення про проведення всеукраїнського референдуму про дострокове припинення повноважень Президента за ініціативою Національних Зборів приймається не менше ніж двома третинами голосів від встановленого Конституцією складу кожної палати.

Якщо за наслідками референдуму, проведеного за ініціативою Національних Зборів, народ України висловить довіру Президенту, Національні Збори можуть бути розпущені Президентом у двотижневий термін після офіційного оголошення наслідків референдуму.

Стаття 188. У випадку злочинного порушення Президентом України Конституції і законів України під час виконання ним службових обов'язків справу про його усунення з посади в порядку імпічменту порушує Рада Депутатів перед Радою Послів. Рада Послів приймає рішення про усунення Президента з посади не менше ніж двома третинами голосів встановленого Конституцією її складу.

(Продовження на 11-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Продовження. Початок на 4—10-й стор.).

Особа, усунена з посади Президента, підлягає відповідальності за скоєний злочин у загальному порядку.

Стаття 189. У разі смерті, дострокового припинення повноважень Президента або усунення його з посади відповідно до статей 183 і 188 цієї Конституції виконання обов'язків Президента на період до обрання і вступу на посаду нового Президента за рішенням Національних Зборів покладається на Прем'єр-міністра України. Обрання нового Президента має відбутися не пізніше, ніж за 90 днів від дня відкриття вакансії. Новообраний Президент має повноваження на термін, визначений у статті 175 Конституції.

Б. КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

Стаття 190. Кабінет міністрів (уряд) України підпорядковується Президенту, перед ним відповідальний і в своїй діяльності керується його програмою і рішеннями.

До складу Кабінету міністрів входять Прем'єр-міністр, заступники Прем'єр-міністра, міністри, а також інші посадові особи, визначені Президентом.

Очолює Кабінет міністрів Прем'єр-міністр України.

Прем'єр-міністр за посадою є заступником Президента.

Стаття 191. Прем'єр-міністр здійснює безпосереднє керівництво Кабінетом міністрів та його апаратом, контролює і координує діяльність міністерств та інших органів виконавчої влади.

Прем'єр-міністр відповідальний перед Президентом, йому підпорядкований і підзвітний.

Повноваження і порядок діяльності Кабінету міністрів визначаються Конституційним законом.

Стаття 192. Припинення повноважень Президента тягне за собою відставку уряду.

Уряд, який іде у відставку, продовжує виконувати свої повноваження до формування нового уряду.

Стаття 193. Міністри і керівники інших центральних органів виконавчої влади здійснюють керівництво дорученими сферами управління і несуть відповідальність перед Президентом за стан справ у цих сферах.

Міністри і керівники інших центральних органів виконавчої влади на основі і на виконання Конституції і законів України, а також указів Президента в межах своїх повноважень видають накази та інші акти.

Міністр, керівник іншого центрального органу виконавчої влади, діяльність якого визнана Національними Зборами або однією із палат незадовільною, підлягає звільненню з посади указом Президента.

Члени Уряду та керівники інших центральних органів виконавчої влади мають право брати участь у засіданнях Національних Зборів, палат і їхніх комісій.

Посадові особи виконавчої влади, до яких звернені запити членів Національних Зборів, дають відповіді на них на засіданні Національних Зборів чи їхніх палат не пізніше як у двадцятиденний термін.

Стаття 194. На посадових осіб Кабінету міністрів та інших органів державної виконавчої влади поширюються вимоги несумісності, які встановлені статтею 208 цієї Конституції.

В. МІСЦЕВІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Стаття 195. Місцевими органами державної виконавчої влади є обласні (земельні) і районні управи.

Стаття 196. Обласні (земельні) і районні управи у межах своїх повноважень впроваджують у життя Конституцію, закони й укази Президента, інші акти законодавчої і виконавчої влад, забезпечують дотримання правопорядку, захист прав і свобод громадян, контролюють і координують діяльність підприємств, установ й організацій, органів місцевого і регіонального самоврядування, а також місцевих державних органів, які безпосередньо підпорядковані міністерствам та іншим центральним відомствам, здійснюють інші функції державного управління відповідною територією.

Обласні (земельні) і районні управи не мають права вирішувати питання, що належать до відання органів місцевого і регіонального самоврядування.

Стаття 197. Обласну (земельну) і районну управу очолюють голови відповідних управ, які здійснюють свої повноваження на засадах одноособовості і персональної відповідальності.

Голова обласної (земельної) управи призначається і звільняється з посади Президентом.

Голова районної управи призначається і звільняється з посади головою обласної (земельної) управи з наступним затвердженням Президентом.

Голови обласних (земельних) і районних управ підпорядковані Президенту.

Голови обласних (земельних) і районних управ можуть бути звільнені Президентом за пропозицією не менше двох третин від загального числа радників, обраних до обласної (земельної), районної Ради.

Стаття 198. Голови управ для забезпечення ефективного здійснення своїх повноважень утворюють відділи, управління й інші служби, призначають і звільняють з посад їхніх керівників.

Стаття 199. На голів обласних (земельних) і районних управ, їхніх заступників, керівників відділів, управлінь та інших служб поширюються вимоги несумісності, які встановлені статтею 208 цієї Конституції.

Стаття 200. Голови управ у межах своїх повноважень, на основі і на виконання Конституції, законів та указів Президента видають розпорядження.

Розпорядження голів обласних (земельних) і районних управ можуть бути скасовані Президентом.

Розпорядження голів районних управ можуть бути також скасовані головами обласних (земельних) управ.

Стаття 201. Структура, повноваження, порядок діяльності та джерела фінансування обласних (земельних) і районних управ визначаються Конституційним законом.

ГЛАВА 21. СУДОВА ВЛАДА

А. ОРГАНИ ПРАВОСУДДЯ

Стаття 202. Правосуддя здійснюється виключно судами у формах конституційного, цивільного, кримінального та адміністративного судочинства. Присвоєння функцій правосуддя будь-ким іншим, а також делегування цих функцій не допускаються.

Правосуддя здійснюється від імені України.

Стаття 203. Судову систему України складають Конституційний суд України, загальні і господарські суди.

Створення надзвичайних та особливих судів, а також спеціальних позасудових органів, наділених судовою владою, забороняється.

Організація, порядок діяльності і повноваження судів визначаються Конституційними законами.

Стаття 204. Конституційний суд України здійснює правосуддя у межах, визначених цією Конституцією.

Стаття 205. Правосуддя з цивільних, адміністративних і кримінальних справ здійснюється загальними судами: мировими суддями, районними (окружними), міськими, обласними (земельними) судами, Верховним судом Республіки Крим і Верховним судом України.

Судовий нагляд за діяльністю загальних судів здійснює Верховний Суд України.

Стаття 206. Вирішення господарських спорів здійснюється обласними (земельними) господарськими судами, Київським міським господарським судом, Господарським судом Республіки Крим, Вищим господарським судом України.

Стаття 207. Судді незалежні і підкоряються тільки Конституції і закону.

Недоторканність суддів гарантується законом.

Судді незмінювані. В разі досягнення віку, встановленого законом, вони йдуть у відставку. До досягнення цього віку суддя без його згоди може бути звільнений з посади лише за підставами і в порядку, визначеними в Конституційному законі.

Держава забезпечує належні умови роботи судів і суддів.

Стаття 208. Судді не можуть бути членами політичних партій, рухів і професійних спілок, брати участь у політичній діяльності, мати будь-який представницький мандат, виконувати іншу оплачувану роботу, крім наукової і викладацької у вільний від роботи час. Інші вимоги несумісності посад та діяльності суддів визначаються законом.

Стаття 209. Судді призначаються безстроково.

Мирові судді, судді загальних і господарських судів, крім випадків, передбачених статтями 140 і 141 цієї Конституції, призначаються Радою Послів за результатами конкурсу.

Судді, які вперше пройшли конкурсний відбір, призначаються терміном на п'ять років.

Стаття 210. Для проведення конкурсів на заміщення посад мирових суддів, суддів загальних і господарських судів, а також для розгляду питань про проходження судової служби, накладання дисциплінарних стягнень на суддів та припинення їхніх повноважень Рада Послів створює Вищу атестаційну і дисциплінарну комісію суддів із числа суддів та інших фахівців у галузі права.

Закон визначає повноваження, порядок організації і діяльності Вищої атестаційної і дисциплінарної комісії суддів.

Стаття 211. Правосуддя здійснюється колегіально і суддею одноособово.

Колегіальність правосуддя забезпечується через розгляд справ колегією суддів і судом присяжних.

Підсудність справ судам, порядок визначення і залучення присяжних до здійснення правосуддя визначаються законом.

Стаття 212. Розгляд справ у всіх судах усний і відкритий. Слухання справи в закритому засіданні допускається з додержанням усіх правил судочинства лише у випадках, коли суд вирішить, що гласний розгляд може призвести до розголошення державної, професійної або комерційної таємниці чи фактів особистого або сімейного життя громадян.

Стаття 213. Судочинство здійснюється на засадах змагальності та забезпечення рівноправності сторін.

Стаття 214. Судочинство провадиться державною мовою або національною мовою більшості населення тієї чи іншої місцевості. Особам, які беруть участь у справі і не володіють державною мовою, забезпечується право повного ознайомлення з матеріалами справи, участь у судовому розгляді через перекладача і право виступати в суді рідною мовою.

Стаття 215. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд справи в тому суді, який визначений законом.

Стаття 216. Судове рішення повинно бути вмотивованим, неупередженим і грунтуватися на всебічно розглянутих та об'єктивно доведених фактах й оголошене публічно.

Судове рішення суду першої інстанції може бути оскаржене в касаційному та апеляційному порядку.

Стаття 217. Судді не повинні застосовувати закон або його окреме положення, що не відповідає Конституції.

Якщо суд під час розгляду конкретної справи дійде висновку, що закон або його окреме положення, що належало застосувати, не відповідає Конституції, він зупиняє провадження у справі і вносить до Конституційного Суду подання про визнання цього закону або його окремого положення неконституційним.

Стаття 218. Судові рішення, що набули чинності, є обов'язковими для всіх державних органів, підприємств, установ й організацій, органів місцевого і регіонального самоврядування, громадян та їхніх об'єднань, посадових та інших осіб і підлягають виконанню (в тому числі і в примусовому порядку) на всій території України.

Стаття 219. Матеріальна та моральна шкода, заподіяна внаслідок судової помилки чи незаконних дій органів суду, прокуратури, дізнання і слідства, має бути відшкодована за рахунок держави відповідно до закону.

Б. ПРОКУРАТУРА

Стаття 220. На Генерального прокурора України і підпорядкованих йому прокурорів покладаються:

1) нагляд за дотриманням законів органами державної виконавчої влади, місцевого і регіонального самоврядування при прийнятті ними актів, які стосуються інтересів держави;

2) нагляд за дотриманням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання і попереднє розслідування;

3) досудове розслідування кримінальних справ у випадках, передбачених законом;

4) підтримування державного обвинувачення в суді;

5) нагляд за дотриманням законів у місцях застосування заходів примусового характеру;

6) захист майнових та інших інтересів держави.

Стаття 221. Генеральний Прокурор України призначається Радою Послів за поданням Голови Ради Послів строком на 5 років. Прокурорів областей (земель), районів (округів) і міст призначає Генеральний Прокурор України строком на 5 років.

Прокурор Республіки Крим призначається Генеральним Прокурором за поданням Верховної Ради Республіки Крим. У разі недосягнення протягом трьох місяців згоди між Генеральним Прокурором України і Верховною Радою Республіки Крим питання про призначення прокурора Республіки Крим вирішує Рада Послів Національних Зборів України за поданням альтернативних кандидатур Верховною Радою Республіки Крим і Генеральним Прокурором України.

Стаття 222. Прокурор має право вимагати та одержувати від будь-яких органів, організацій і службових осіб документи і достовірну інформацію, необхідну для виконання ним своїх повноважень.

Стаття 223. На прокурорів й інших посадових осіб прокуратур поширюються вимоги несумісності, які встановлені статтею 208 цієї Конституції.

Організація, повноваження і порядок діяльності прокуратури України визначаються Конституційним законом.

Розділ VI

МІСЦЕВЕ І РЕГІОНАЛЬНЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 224. Місцеве самоврядування здійснюється населенням міст, селищ і сіл (територіальними громадами) безпосередньо або через обрані ним органи.

Система місцевого самоврядування включає міські, селищні і сільські Ради, місцеві референдуми та інші форми територіальної самоорганізації населення.

(Продовження на 12-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Продовження. Початок на 4—11-й стор.).

Органами місцевого самоврядування є міські, селищні, сільські Ради.

Міські, селищні і сільські Ради наділяються компетенцією, яка не може бути змінена інакше як законом або договором. У межах своєї компетенції органи місцевого самоврядування діють самостійно.

Стаття 225. Міські, селищні і сільські Ради складаються із радників, які обираються терміном на 5 років на основі загального, рівного і прямого виборчого права при таємному голосуванні, вільному і рівноправному висуненні кандидатів.

Радники є відповідальними за певну сферу самоврядування відповідної територіальної громади.

Очолює міську, селищну, сільську Раду голова, який обирається радниками або безпосередньо виборцями.

Голова Ради є одночасно головою відповідної територіальної громади.

Стаття 226. Міські, селищні і сільські Ради для здійснення своїх повноважень створюють необхідні виконавчі органи, які очолюють відповідні радники.

Стаття 227. Міські, селищні і сільські Ради у межах своїх повноважень розробляють, затверджують і виконують бюджети відповідних населених пунктів, встановлюють передбачені законом місцеві податки і збори, здійснюють управління і розпоряджаються комунальною власністю, вирішують інші питання, що випливають з колективних потреб відповідної територіальної громади.

Відносини місцевих Рад з підприємствами, організаціями та установами, кооперативами та іншими організаціями й особами, майно яких не належить до комунальної власності, будуються на податковій і договірній основі.

У порядку і в межах, встановлених законом, органи місцевого самоврядування можуть здійснювати делеговані їм повноваження державної адміністрації.

Стаття 228. Регіональне самоврядування здійснюється населенням в межах областей (земель) і районів безпосередньо шляхом регіональних референдумів та через обласні (земельні) і районні Ради.

Обласні (земельні) і районні Ради складаються із радників, які обираються терміном на 5 років міськими, селищними і сільськими Радами.

Варіант: Радники обласних (земельних) і районних Рад обираються виборцями областей (земель) і районів терміном на 5 років.

Стаття 229. Обласні (земельні) і районні Ради здійснюють нормотворчу, виконавчу, контрольну, координаційну та іншу діяльність у сферах і межах, визначених Конституційним законом.

Стаття 230. Очолює обласну (земельну), районну Раду її голова.

Голови обласних (земельних) і районних Рад обираються Радами з числа їхніх радників на термін повноважень Рад.

Голови обласних (земельних) і районних Рад організують роботу Рад, їхніх органів і радників, забезпечують виконання ухвалених рішень, представляють Ради у відносинах з державними органами, об'єднаннями громадян, органами місцевого самоврядування, підприємствами, організаціями, установами і громадянами, а також у зовнішніх відносинах.

Стаття 231. Обласні (земельні), районні, міські, селищні і сільські Ради ухвалюють рішення.

Рішення обласних (земельних), районних, міських, селищних і сільських Рад не повинні суперечити Конституції, законам України, іншим правовим актам і є обов'язковими для виконання на відповідній території.

Рішення обласних (земельних), районних, міських, селищних і сільських Рад, які порушують Конституцію, закони України чи інші правові акти, призупиняються головою обласної (земельної) управи до прийняття рішення відповідним судом.

Стаття 232. Повноваження органів місцевого і регіонального самоврядування можуть бути припинені достроково Національними Зборами за поданням Президента, якщо ці органи порушують Конституцію, закони України і Укази Президента України. Порядок дострокового припинення повноважень органів місцевого і регіонального самоврядування визначається законом.

Стаття 233. Повноваження місцевого самоврядування міста Києва визначаються Законом про столицю України — місто Київ.

Розділ VII

ДЕРЖАВНА ОБОРОНА І БЕЗПЕКА

Стаття 234. Оборона України, збройний захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності покладаються на Збройні Сили України.

Загальне керівництво Збройними Силами здійснюється Національними Зборами, Президентом і Радою національної оборони України.

Безпосереднє керівництво Збройними Силами здійснюється Міністром оборони України.

Структура Збройних Сил, їхня чисельність, озброєння, економічне, фінансове та матеріально-технічне забезпечення визначаються законом.

Стаття 235. Питання використання Збройних Сил для виконання завдань, не пов'язаних з обороною держави, вирішується Національними Зборами.

Стаття 236. Рада національної оборони створюється Президентом. Вона є вищим державним органом колегіального керівництва питаннями оборони і безпеки України.

Рада національної оборони утворюється з метою вироблення воєнної доктрини України у сфері оборони і державної безпеки, здійснення контролю за виконанням завдань держави щодо підтримання обороноздатності України.

Рада національної оборони у своїй діяльності підзвітна Національним Зборам.

Повноваження, склад, організація і порядок діяльності Ради національної оборони визначаються Конституційним законом.

Стаття 237. Національна гвардія України є державним військовим формуванням, покликаним захищати суверенітет України, її територіальну цілісність, а також життя та особисту гідність громадян, їхні конституційні права і свободи від злочинних посягань та інших антигромадських дій.

Національна гвардія підпорядкована Президенту. Безпосереднє керівництво Національною гвардією здійснюється її командуючим.

Стаття 238. Збройні Сили, Національна гвардія, Служба безпеки та органи внутрішніх справ не можуть бути використанні будь-ким з метою повалення конституційного ладу і усунення законно обраних органів влади, для протизаконного обмеження прав і свобод громадян, а також в інших цілях, які не відповідають цій Конституції.

Розділ VIII

ОХОРОНА КОНСТИТУЦІЇ

Стаття 239. Питання про відповідність (конституційність) законів та інших правових актів Конституції України вирішує Конституційний Суд України.

Стаття 240. Конституційний Суд України складається з Голови, двох заступників Голови та 22 членів Конституційного Суду.

До складу Конституційного Суду може бути обраним громадянин України, який має право голосу, досяг на день обрання не менше 40 років, є кваліфікованим юристом, має стаж практичної, наукової або педагогічної роботи в галузі права не менше 10 років.

Голова Конституційного Суду призначається таємним голосуванням на спільному засіданні Ради Депутатів і Ради Послів Національних Зборів.

Кандидатуру на посаду Голови Конституційного Суду вносять у Національні Збори спільно Голова Національних Зборів і Президент. У разі, коли Голова Національних Зборів і Президент не дійдуть згоди щодо кандидатури на посаду Голови Конституційного Суду, запропоновані ними кандидатури вносяться у Національні Збори як альтернативні.

Заступники Голови і члени Конституційного Суду в однаковій кількості — 1 заступник Голови і 11 членів Конституційного Суду — призначаються в індивідуальному порядку таємним голосуванням на роздільних засіданнях Ради Депутатів і Ради Послів Національних Зборів.

Кандидатури на посади заступників Голови Конституційного Суду вносять у Раду Депутатів і Раду Послів спільно з Президентом відповідно Голова Ради Депутатів або Голова Ради Послів. У разі, коли Президент і Голова Ради Депутатів чи Голова Ради Послів не дійдуть згоди щодо кандидатур на посади заступників Голови Конституційного Суду, запропоновані ними кандидатури вносяться відповідно у Раду Депутатів чи Раду Послів як альтернативні.

Кандидатури на посади членів Конституційного Суду пропонуються Головами Ради Депутатів і Ради Послів.

Голова, заступники Голови і члени Конституційного Суду України є суддями Конституційного Суду і призначаються терміном на 10 років; їхнє повторне призначення не допускається.

Стаття 241. Судді Конституційного Суду при виконанні своїх обов'язків є незалежними і підкоряються тільки Конституції України.

На суддів Конституційного Суду поширюються вимоги несумісності їхніх посад, які встановлені статтею 208 цієї Конституції.

Судді Конституційного Суду користуються парламентською недоторканністю, встановленою статтею 132 цієї Конституції.

Суддя Конституційного Суду при вступі на посаду приносить перед Національними Зборами присягу такого змісту: «Урочисто присягаю чесно і сумлінно виконувати високий обов'язок судді Конституційного Суду України, охороняти Конституцію України, забезпечувати її верховенство, поважати і захищати права і свободи людини і громадянина».

Стаття 242. Повноваження судді Конституційного Суду припиняються після закінчення терміну повноважень. До призначення нового судді він продовжує виконувати свої обов'язки, але не більше 4 місяців.

Повноваження судді Конституційного Суду припиняються достроково у зв'язку з:

а) його проханням про відставку;

б) втратою громадянства України або виїздом на постійне проживання за межі України;

в) станом здоров'я, який перешкоджає виконанню ним своїх обов'язків;

г) досягненням граничного віку, встановленого законом;

д) порушенням ним вимог несумісності, які встановлені статтями 77 і 208 цієї Конституції;

ж) порушенням присяги;

з) усуненням з посади в порядку імпічменту.

Рішення про дострокове припинення повноважень суддів Конституційного Суду ухвалюють Національні Збори.

Стаття 243. Конституційний Суд розглядає справи про відповідність Конституції (конституційність):

1) чинних законів та інших актів Національних Зборів і їхніх палат;

2) Конституції та законів Республіки Крим;

3) указів Президента;

4) актів міністрів та інших керівників центральних органів виконавчої влади України;

5) актів голів обласних (земельних), районних і міських управ;

6) актів місцевого і регіонального самоврядування.

Ці справи розглядаються за поданням Президента, Голови Ради Депутатів, Голови Ради Послів, не менше однієї п'ятої від загального складу Ради Депутатів чи Ради Послів, Голови Верховного Суду, Голови Вищого господарського суду, Генерального Прокурора, Уповноваженого Національних Зборів у правах людини, Верховної Ради Республіки Крим, обласних (земельних) Рад, а також загальних судів у випадку, передбаченому статтею 217 цієї Конституції.

Конституційний Суд розглядає справи про конституційність законів та інших правових актів за скаргою громадянина, якщо справа, з приводу якої він скаржиться, розглядалася загальними судами і по ній прийнято остаточне судове рішення і якщо він вважає, що закон чи інший правовий акт, який було застосовано при вирішенні цієї справи, суперечить Конституції. Скарги громадян подаються до Конституційного Суду через Уповноваженого Національних Зборів у правах людини.

З питань, визначених цією статтею, Конституційний Суд ухвалює рішення, які є обов'язковими на всій території України для законодавчих, виконавчих і судових органів, органів місцевого і регіонального самоврядування, посадових осіб, громадян та їхніх об'єднань.

Стаття 244. За поданням Національних Зборів і їхніх палат Конституційний Суд дає висновки про:

1) відповідність Конституції міжнародних договорів України, внесених у Національні Збори для ратифікації;

2) межі компетенції органів законодавчої і виконавчої влади України, державних органів України та Республіки Крим, органів державної влади, місцевого і регіонального самоврядування в разі виникнення відповідних спорів між ними;

3) дотримання Конституції України Президентом;

4) дотримання Конституції України Прем'єр-Міністром, іншими посадовими особами, які обираються, призначаються чи затверджуються Національними Зборами та їхніми палатами (за винятком суддів Конституційного Суду);

5) дійсність мандатів членів Національних Зборів у спірних випадках.

Конституційний Суд дає висновки і з інших питань, визначених цією Конституцією.

Стаття 245. Питання, віднесені до відання Конституційного Суду, розглядаються на його пленарних засіданнях і засіданнях колегій. Колегії Конституційного Суду утворюються Головою Конституційного Суду у складі трьох суддів.

На пленарному засіданні Конституційного Суду розглядаються справи з питань, визначених у пунктах 1, 2, 3 статті 243, пунктах 1, 2, 3 статті 244 цієї Конституції. На засіданнях колегій Кон-

(Продовження на 13-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Продовження. Початок на 4—12-й стор.).

ституційного Суду розглядаються справи з питань, визначених у пунктах 4, 5, 6 і частині 3 статті 243, пунктах 4 і 5 статті 244 цієї Конституції.

Стаття 246. Рішення і висновки Конституційного суду ухвалюються відкритим голосуванням на пленарному засіданні більшістю голосів від встановленого цією Конституцією загального складу суду, а на засіданні колегії — більшістю членів колегії.

Засідання Конституційного Суду правомочне, якщо присутні не менше 2/3 складу Суду.

Утримання суддів від голосування при ухваленні рішень і висновків забороняється.

Стаття 247. Рішення і висновки, ухвалені на пленарному засіданні Конституційного Суду, є остаточними.

Рішення і висновки, ухвалені на засіданні колегії, за поданням Голови Конституційного Суду можуть бути переглянуті на пленарному засіданні Конституційного Суду.

Стаття 248. Закони та інші правові акти за рішенням Конституційного Суду визнаються неконституційними повністю або в певній частині, якщо була порушена передбачена цією Конституцією процедура їхнього розгляду, ухвалення або надання чинності.

Рішення Конституційного Суду про невідповідність законів чи інших нормативних актів або їхніх окремих положень Конституції, законам чи належним чином укладеним і ратифікованим міжнародним угодам України припиняє чинність цих актів з моменту введення їх в дію, якщо вони введені в дію після дня початку Конституційним Судом судочинства, а тих, що введені в дію до дня початку здійснення Конституційним Судом судочинства, — з дня прийняття Конституційним Судом цього рішення.

Правовідносини, які виникли внаслідок неправочинного акта, регулюються органом, який прийняв такий акт, а в разі неспроможності за його клопотанням компетентним вищестоящим органом.

Матеріальна і моральна шкода, завдана фізичним і юридичним особам неконституційними актами і діями, відшкодовується державою.

Стаття 249. Компетенція Конституційного Суду не поширюється на судові рішення, акти органів дізнання, попереднього розслідування і прокуратури з конкретних справ.

Розділ IX

ДЕРЖАВНІ СИМВОЛИ

Стаття 250. Символами державності України є герб, прапор і гімн.

Стаття 251. Державним гербом України є тризуб золотої барви на синьому тлі.

Стаття 252. Державним прапором України є прямокутне полотнище, яке складається з двох рівноширокиx горизонтально розташованих смуг: верхньої — синього кольору, нижньої — жовтого кольору, які символізують чисте небо і хлібні лани, з зображенням тризуба золотої барви у верхній частині на відстані однієї третини від древка.

Співвідношення ширини прапора до його довжини — 2:3.

Стаття 253. Державним гімном України є мелодія національного гімну «Ще не вмерла Україна».

Стаття 254. Столицею України є місто Київ.

Стаття 255. Національним святом України є День Незалежності — 24 серпня 1991 року.

Розділ X

ПОРЯДОК ВНЕСЕННЯ ЗМІН І ДОПОВНЕНЬ ДО КОНСТИТУЦІЇ І КОНСТИТУЦІЙНИХ ЗАКОНІВ

Стаття 256. Зміни і доповнення до Конституції можуть вноситися за ініціативою не менше однієї третини складу кожної палати Національних Зборів або у порядку народної ініціативи, підтриманої підписами не менше двох мільйонів виборців.

Закон про внесення змін і доповнень до Конституції в порядку здійснення народної ініціативи приймається всеукраїнським референдумом.

Закон про внесення змін і доповнень до Конституції в порядку здійснення парламентської ініціативи приймається Національними Зборами не менше ніж двома третинами голосів від встановленого Конституцією складу кожної палати.

Стаття 257. Не можуть бути внесені зміни і доповнення до Конституції, якщо вони спрямовані проти національної незалежності і територіальної цілісності України, на зміну конституційного ладу, обмеження закріплених Конституцією форм власності, проти прав людини або приймаються в умовах надзвичайного стану.

Закон про внесення змін і доповнень до Конституції не підлягає скріпленню Президентом.

Стаття 258. Закони, які у цій Конституції іменуються конституційними, приймаються, змінюються і доповнюються не менше ніж двома третинами голосів від встановленого Конституцією складу кожної палати Національних Зборів.

Конституційні закони можуть бути прийняті, змінені чи доповнені при наявності висновку Конституційного Суду про конституційність проектів цих законів, змін чи доповнень до них.

Конституційні закони, зміни і доповнення до них не підлягають скріпленню Президентом.

ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Закони, посилання на які містяться в Конституції України, мають бути прийняті протягом року після набрання нею чинності. Якщо такі закони були прийняті раніше, вони до їх перегляду протягом вказаного строку застосовуються в частині, що не суперечить цій Конституції.

Інші закони та нормативні акти мають бути приведені у відповідність до Конституції України протягом одного року з моменту набрання нею чинності. До цього вони можуть застосовуватись в частині, що не суперечить Конституції України.

Стаття 2. Норми цієї Конституції є нормами прямої дії і безпосередньо регулюють відносини у разі відсутності відповідного закону.

Стаття 3. Територіальний устрій України залишається незмінним до вивчення і вирішення питання про перехід до нової системи адміністративно-територіального поділу України згідно з конституційними принципами.

Стаття 4. Не пізніше 3 місяців після набрання Конституцією України чинності проводяться вибори Ради Послів.

До обрання Ради Послів Верховна Рада України XII скликання має повноваження обох палат Національних Зборів України, проводить свої засідання спільно і приймає рішення спільним голосуванням визначеною кількістю голосів від повного складу Верховної Ради України.

Після обрання Ради Послів Верховна Рада України набуває статусу Ради Депутатів до виповнення строку її нинішніх повноважень.

Стаття 5. Протягом двох місяців з дня набрання Конституцією України чинності утворюється Державний Контрольний Комітет та обирається Уповноважений Національних Зборів України у правах людини (Народний правозахисник).

Стаття 6. Протягом місяця з дня набрання Конституцією України чинності Президент України подає Національним Зборам для затвердження і погодження вищих посадових осіб виконавчої влади, формує центральну і місцеву державну адміністрацію згідно з цією Конституцією.

Стаття 7. Протягом року з дня набрання Конституцією України чинності у відповідності з цією Конституцією проводиться судова реформа.

До прийняття відповідних законів, що регламентуватимуть організацію і діяльність суду і прокуратури, слідчих органів і проведення судової реформи зберігають чинність закони про ці органи, які діяли на момент набрання Конституцією України чинності, а самі органи зберігають свої повноваження до виповнення строку, на який вони обрані.

Стаття 8. Протягом року з дня набрання Конституцією України чинності формуються органи регіонального і місцевого самоврядування.

Варіант однопалатних Національних Зборів

ГЛАВА 19.

ЗАКОНОДАВЧА ВЛАДА НАЦІОНАЛЬНІ ЗБОРИ

Стаття 1*. Законодавча влада в Україні належить Національним Зборам України, які є постійно діючим органом.

У випадках, визначених цією Конституцією, законодавча влада може реалізуватися шляхом всеукраїнського референдуму.

А. СКЛАД І ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБОРІВ

Стаття 2*. Національні Збори складаються із 450 депутатів України, які обираються безпосередньо народом по одномандатних виборчих округах терміном на 5 років.

Депутатом може бути громадянин України, не молодший двадцяти п'яти років на день виборів, який має право голосу і рівень освіти, не нижчий загальнообов'язкового.

Стаття 3*. Депутати представляють народ України і є відповідальними перед виборцями.

Спори про дійсність мандатів депутатів України вирішує Конституційний Суд України.

Стаття 4*. Держава забезпечує умови для безперешкодного і ефективного здійснення депутатами України своїх повноважень.

Депутати України виконують свої функції на постійній основі. На час виконання своїх повноважень вони звільняються з попереднього місця роботи. Розміри винагороди депутатам України, інших виплат, пов'язаних з виконанням їхніх повноважень, та умови їхньої оплати визначаються Національними Зборами.

Депутати України підзвітні Національним Зборам. В разі неучасті без поважних причин депутата України у засіданнях Національних Зборів або їхніх органів, до яких його обрано, Національні Збори можуть виступити з ініціативою про його відкликання виборцями.

Депутатам України забороняється займатися підприємницькою діяльністю, виконувати іншу оплачувану роботу, крім наукової і викладацької у вільний від депутатської діяльності час.

Інші випадки несумісності мандата депутата України з метою забезпечення його незалежності та принципу розподілу влад встановлюються Конституційним Законом про статус депутата України.

Стаття 5*. Депутати України мають право виступу на засіданнях Національних Зборів з усіх питань, які розглядаються, право запиту і запитань до будь-яких державних органів і посадових осіб (крім Президента України і органів судової влади), вимагати і одержувати від них інформацію, яка є необхідною для здійснення своїх повноважень, а також інші права, визначені цією Конституцією і Конституційним Законом про статус депутата України.

Стаття 6*. Депутати України користуються парламентською недоторканністю.

Вони юридично невідповідальні за голосування або висловлювання в Національних Зборах і їхніх органах.

Депутати України мають право не свідчити проти осіб, які довірили їм як депутатам відомості про будь-які факти, а також не повідомляти про ці факти.

Повноваження депутатів України та їхні права і свободи як громадян України не можуть бути обмежені в разі введення воєнного чи надзвичайного стану.

Депутати України не можуть бути притягнуті до кримінальної відповідальності, арештовані або піддані будь-яким іншим заходам, що обмежують їхні права і свободи, а також заходам адміністративного стягнення, що накладаються в судовому порядку, без попередньої згоди на це відповідної палати.

Подання про позбавлення депутата України парламентської недоторканності вносить до відповідної палати Генеральний Прокурор України.

Стаття 7*. Повноваження депутата України припиняються одночасно з припиненням повноважень Національних Зборів, або в разі його смерті.

Дострокове припинення повноважень депутата України за рішенням Національних Зборів може бути у випадках:

1) невиконання ним без поважних причин протягом двох місяців вимоги щодо несумісності депутатського мандату;

2) складення повноважень за особистою заявою;

3) обвинувального вироку суду, що набрав чинності;

4) визнання судом депутата України недієздатним або безвісно відсутнім;

5) втрати громадянства України або виїзду на постійне проживання за межі України.

Рішення Національних Зборів про дострокове припинення повноважень депутата України може бути оскаржене ним в Конституційний Суд України.

Повноваження депутата України припиняються достроково в разі відкликання його виборцями.

Б. ПОВНОВАЖЕННЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНИХ ЗБОРІВ

Стаття 8*. Національні Збори ухвалюють Конституцію України, вносять до неї зміни і доповнення.

Національні Збори ухвалюють Конституційні закони України, які передбачені статтями 15, 109, 122, 4*, 43*, 191, 201, 203, 223, 229, 236 цієї Конституції.

Національні Збори узгоджують Конституцію Республіки Крим, зміни і доповнення до неї.

Стаття 9*. Національні Збори ухвалюють закони України.

Виключно законами України визначаються:

1) права та свободи людини і громадянина, гарантії їх прав і свобод;

(Продовження на 14-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Продовження. Початок на 4—13-й стор.).

2) громадянство, правосуб'єктність громадян, статус іноземців і осіб без громадянства;

3) основні обов'язки людини і громадянина;

4) права національних меншин;

5) статус мов;

6) демографічна, міграційна (в тому числі імміграційна і еміграційна) політика;

7) принципи бюджетної, фінансової, цінової, кредитної, податкової, інвестиційної політики, засади побудови системи оподаткування; види податків, зборів та обов'язкових платежів; платники податків і об'єкти оподаткування; валюта, проби, вартість і типи національних монет, порядок і санкціонування емісії банкнот;

8) одиниці ваги, міри і часу;

9) принципи та основні напрями зовнішньої політики, організації оборони, основи керівництва і використання Збройних Сил;

10) основи організації державної безпеки і забезпечення громадського порядку;

11) принципи зовнішньоекономічної і митної політики;

12) правовий режим державних кордонів;

13) засади територіального устрою України;

14) основи організації місцевого і регіонального самоврядування, співробітництво регіонів, утворення вільних економічних зон;

15) загальні правила використання природних ресурсів, освоєння космічного простору, організації та експлуатації енергосистем, повітряного, морського, річкового, залізничного, автомобільного, трубопровідного транспорту і зв'язку;

16) правовий режим власності, порядок захисту майнових прав юридичних і фізичних осіб; порядок оподаткування майна;

17) основні засади і гарантії підприємництва;

18) екологічна політика, екологічні стандарти;

19) основи соціально-економічної політики, соціального захисту, шлюбу, сім'ї, материнства і дитинства, охорони здоров'я, виховання, освіти, науки, техніки і культури;

20) основи формування і діяльності громадських об'єднань та засобів масової інформації;

21) організація і порядок проведення виборів і референдумів;

22) організація і діяльність Національних Зборів, правовий статус депутатів України;

23) основи організації і діяльності органів державної виконавчої влади, загальні засади державної служби, здійснення державної статистики та інформатики;

24) кваліфікація злочинів й адміністративних правопорушень та визначення покарань за них; амністія;

25) судоустрій і судочинство, прокуратура, слідство, адвокатура і нотаріат; виправно-трудові установи;

26) порядок використання та захисту державного прапора, герба і гімну; статус столиці;

27) правовий режим воєнного і надзвичайного стану;

28) встановлення державних нагород і звань.

До виключних повноважень Національних Зборів належить також ухвалення кодексів з усіх галузей законодавства, внесення до них змін і доповнень.

Національні Збори ухвалюють закони і з інших питань, у тому числі передбачених цією Конституцією.

Стаття 10*. До повноважень Національних Зборів належить:

1) внесення змін чи доповнень до Конституції і Конституційних законів України; узгодження Конституції Республіки Крим, змін і доповнень до неї;

2) оголошення рішень, прийнятих на всеукраїнських референдумах;

3) затвердження державного бюджету та звіту про його виконання;

4) надання згоди на укладення міжнародних договорів про державні союзи, економічні і військово-політичні об'єднання та міжнародні організації, державні кордони, а також угод, які стосуються конституційних прав і свобод громадян, громадянства чи потребують фінансових витрат держави;

5) ратифікація, денонсація, призупинення і анулювання дії міжнародних договорів.

Стаття 11*. Національні Збори збираються на засідання також для вирішення таких питань:

1) призначення виборів Президента України; проголошення акту його обрання і прийняття від нього конституційної присяги; прийняття чи відхилення відставки Президента України;

2) оголошення розпуску Національних Зборів; призначення чергових і позачергових виборів Національних Зборів;

3) ухвалення рішення про проведення всеукраїнського референдуму про дострокове припинення повноважень Президента України за вимогою не менше 2 мільйонів виборців або за ініціативою самих Національних Зборів;

4) призначення і звільнення з посади за поданням Президента Прем'єр-Міністра України;

5) заслуховування доповідей Президента про внутрішнє і зовнішнє становище України;

6) призначення Голови, заступника Голови і суддів Конституційного Суду України і прийняття від них конституційної присяги; прийняття чи відхилення відставки Голови, заступника Голови і суддів Конституційного Суду України;

7) визначення структури та чисельності Збройних Сил України, Національної гвардії України, Служби національної безпеки України, Прикордонних військ України;

8) оголошення стану війни за поданням Президента та схвалення рішення Президента про використання Збройних Сил України в разі збройного нападу на неї;

9) затвердження указів Президента про введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, загальну або часткову мобілізацію;

10) повторного розгляду закону, на який було накладене вето Президента; накладення парламентського вето на нормативні укази Президента, які суперечать законам України;

11) заслуховування звітів і пропозицій утворених Національними Зборами тимчасових слідчих комісій, обговорення та прийняття рішень з них;

12) застосування імпічменту у випадках, передбачених цією Конституцією;

13) прийняття постанов, заяв, декларацій і звернень;

14) заслуховування відповідей на запити депутатів України;

15) парламентський контроль у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні; призначення Уповноваженого Національних Зборів у правах людини (Народного правозахисника);

16) парламентський контроль за діяльністю Національного банку України і Державного Контрольного Комітету; призначення Голови Національного банку, Голови Державного Контрольного Комітету і Державних контролерів;

17) надання попередньої згоди на укладення міжнародних договорів України, які стосуються прав і свобод людини, громадянства або вимагають фінансових витрат держави; договорів про державні союзи і військово-політичні об'єднання, міжнародні організації та державні кордони;

18) надання згоди на призначення і звільнення Президентом України Міністра фінансів України, Міністра закордонних справ України, Міністра юстиції України, Міністра внутрішніх справ України, Міністра оборони України, Голови Служби безпеки України, Глав дипломатичних представництв України в інших державах та Глав представництв України при міжнародних організаціях;

19) застосування імпічменту при наявності підстав для порушення кримінальної справи проти Президента, Прем'єр-Міністра та посадових осіб, які обираються, призначаються чи затверджуються Національними Зборами, що тягне за собою відсторонення від посади відповідної особи;

20) утворення, укрупнення чи ліквідація адміністративно-територіальних одиниць, їх найменування та перейменування;

21) затвердження статутів регіонального самоврядування;

22) призначення за пропозицією Голови Національних Зборів голів і членів Верховного Суду, Вищого господарського суду і призначення Генерального Прокурора України;

23) утворення Вищої атестаційної і дисциплінарної комісії суддів;

Національні Збори можуть проводити розслідування і слухання з будь-яких питань, що стосуються суспільних інтересів.

Національні Збори правомочні також вирішувати будь-які інші питання, крім тих, які відповідно до цієї Конституції вирішуються всеукраїнським референдумом або віднесені до повноважень Президента України, Кабінету міністрів, Конституційного Суду України, інших органів державної виконавчої чи судової влади, Республіки Крим, органів регіонального і місцевого самоврядування.

Стаття 12*. Національні Збори працюють сесійно.

Сесії Національних Зборів проводяться у формі засідань Національних Зборів, їхніх постійних і тимчасових комісій.

Стаття 13*. Національні Збори збираються на першу сесію не пізніше тридцятого дня після виборів.

Національні Збори є правомочними за умови обрання не менше чотирьох п'ятих депутатів України від визначеного Конституцією їхнього складу.

На чергові сесії Національні Збори збираються першого вівторка лютого і першого вівторка вересня кожного року.

Позачергові сесії і засідання Національних Зборів із зазначенням порядку денного скликаються Головою Національних Зборів з його ініціативи або з вимогою не менше третини визначеного Конституцією складу Національних Зборів чи за пропозицією Президента. Такі сесії чи засідання закриваються відразу після вичерпання порядку денного.

У разі введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях Національні Збори збираються у дводенний строк без скликання.

Стаття 14*. Засідання Національних Зборів правомочні в разі наявності не менше двох третин від визначеного Конституцією їхнього складу і проводяться у відповідності до Регламенту Національних Зборів.

Стаття 15*. Засідання Національних Зборів веде їх Голова, а у випадках, передбачених Регламентом, інша визначена в ньому особа.

Перше засідання Національних Зборів відкриває Голова Національних Зборів попереднього скликання. До обрання Голови Національних Зборів нового скликання їх засідання веде обрана Національними Зборами Президія засідання.

Стаття 16*. На першому засіданні Національні Збори обирають Мандатну і Лічильну комісії.

За поданням Мандатної комісії Національні Збори приймають рішення про визнання повноважень депутатів України, а в разі порушення Закону про вибори — про визнання повноважень окремих депутатів недійсними.

Стаття 17*. Засідання Національних Зборів проводяться гласно і відкрито. Для проведення закритого засідання вимагається рішення не менше двох третин від визначеного Конституцією складу Національних Зборів.

Голосування на засіданнях Національних Зборів є персональним і здійснюється відкрито, якщо інше не визначене цією Конституцією і Регламентом.

Стаття 18*. Національні Збори ухвалюють акти на засіданнях після їхнього обговорення більшістю голосів від визначеного Конституцією їхнього складу, якщо інше не встановлене в цій Конституції або в Регламенті.

Стаття 19*. Національні Збори обирають із свого складу Голову, заступників Голови і Секретаря, а також голів постійних комісій Національних Зборів. Рішенням Національних Зборів вони можуть бути усунені з посади.

Голова Національних Зборів:

1) здійснює загальне керівництво підготовкою питань, які підлягають розгляду на засіданнях Національних Зборів та їх Президії, підписує акти, ухвалені Національними Зборами та їх Президією;

2) представляє Національні Збори у зносинах з органами та організаціями усередині держави та за кордоном;

3) формує секретаріат Національних Зборів й організує його роботу;

4) розпоряджається бюджетними асигнуваннями, які виділяються на утримання Національних Зборів і їхнє функціонування;

5) здійснює інші функції, передбачені цією Конституцією.

Заступники Голови Національних Зборів виконують за дорученням Голови Національних Зборів окремі його функції, заміщують Голову Національних Зборів у разі його відсутності або неможливості здійснення ним своїх обов'язків.

Стаття 20*. Національні Збори утворюють свою Президію у складі Голови Національних Зборів, який є Головою Президії, заступників Голови Національних Зборів, Секретаря Національних Зборів і голів постійних комісій Національних Зборів.

Президія Національних Зборів є підзвітним їм органом, який забезпечує організацію роботи Національних Зборів та їхніх органів, здійснює інші повноваження.

(Продовження на 15-й стор.).

КОНСТИТУЦІЯ УКРАЇНИ

(Закінчення. Початок на 4—14-й стор.).

Стаття 21 *. Національні Збори створюють із свого складу постійні комісії.

Постійні комісії ведуть законопроектні роботи, готують і попередньо розглядають питання, які віднесені до повноважень Національних Зборів, здійснюють контроль за виконанням законів та інших актів Національних Зборів і їхніх органів.

Постійні комісії з питань, які віднесені до їхніх повноважень, ухвалюють постанови. Постанови комісій підлягають негайному розгляду відповідними органами, організаціями і посадовими особами з повідомленням про результати розгляду.

Національні Збори можуть утворити, коли визнають за необхідне, тимчасові спеціальні комісії для підготовки і попереднього розгляду питань з своєї компетенції.

Стаття 22 *. Національні Збори можуть обирати із свого складу тимчасові слідчі комісії для проведення розслідування з будь-яких конкретно визначених ними питань, що становлять суспільний інтерес.

Рішення Національних Зборів про утворення тимчасової слідчої комісії і визначення її завдання вважається прийнятим, якщо за це проголосувало не менше третини від визначеного Конституцією складу Національних Зборів.

Тимчасові слідчі комісії здійснюють збір, вивчення і оцінку інформації з тими ж повноваженнями й обмеженнями, що й органи слідства і судової влади; подають звіти і пропозиції на розгляд Національних Зборів.

Тимчасові слідчі комісії припиняють свою діяльність після прийняття Національними Зборами остаточного рішення щодо проведеного розслідування.

Висновки і пропозиції тимчасових слідчих комісій не є вирішальними для суду.

Стаття 23 *. Депутати України мають право утворювати парламентські групи для надання допомоги в організації роботи Національних Зборів, сприяння депутатам України у здійсненні повноважень, а також для узгодження їхніх позицій у питаннях, що розглядаються Національними Зборами та їхніми органами.

Зареєстровані парламентські групи мають право на пропорційне представництво в органах Національних Зборів, на гарантований виступ свого представника з будь-якого питання порядку денного, на матеріально-технічне забезпечення їхньої діяльності і допомогу технічного персоналу, а також інші права, визначені законом.

Стаття 24 *. Повноваження Національних Зборів припиняються в день відкриття першої сесії Національних Зборів нового скликання.

Повноваження Національних Зборів можуть бути припинені в порядку саморозпуску або за рішенням всеукраїнського референдуму, який проводиться на вимогу не менше 2 мільйонів виборців.

Якщо за рішенням всеукраїнського референдуму буде висловлене недовір'я Національним Зборам, Національні Збори оголошують свій розпуск і призначають день виборів нових Національних Зборів. Новообрані Національні Збори мають повноваження на повний термін, визначений в статті 2* цієї Конституції.

Стаття 25 *. Організація роботи Національних Зборів визначається їхнім Регламентом, який приймається ними, має силу закону і набуває чинності з дня його публікації без скріплення підписом Президента України.

В. ЗАКОНОДАВЧИЙ ПРОЦЕС

Стаття 26 *. Право законодавчої ініціативи у Національних Зборах належить народу України, депутатам України, Президії Національних Зборів, їхнім постійним комісіям, Президенту України, Верховній Раді Республіки Крим.

Законодавча ініціатива здійснюється шляхом подання до Національних Зборів пропозицій про підготовку законопроектів чи текстів законопроектів, а також змін і доповнень до них.

Стаття 27 *. Народ здійснює законодавчу ініціативу шляхом внесення до Національних Зборів відповідного законопроекту, який розглядається у пріоритетному порядку.

Законопроект вноситься від імені не менше 300 тисяч виборців.

Законопроект про зміни та доповнення Конституції вноситься від імені не менше 2 мільйонів виборців.

Порядок здійснення законодавчої ініціативи народу регулюється законом.

Стаття 28 *. Законопроекти подаються до Президії Національних Зборів, поширюються серед депутатів України, попередньо обговорюються у відповідних постійних чи тимчасових спеціальних комісіях.

Попередньо розглянутий комісіями законопроект з їхніми висновками передається на розгляд Національних Зборів. Розгляд законопроекту на засіданні Національних Зборів організовується у такий спосіб, щоб з'ясувати дійсне волевиявлення більшості депутатів України.

Розгляд і прийняття законопроекту Національними Зборами передбачає:

— схвалення основних положень в принципі;

— схвалення постатейно і в цілому.

При необхідності Національні Збори приймають закон чи постанову про порядок введення прийнятого закону в дію.

Стаття 29 *. Закон після його обговорення і голосування постатейно і в цілому вважається ухваленим, якщо за нього проголосувала більшість від встановленого Конституцією складу Національних Зборів, якщо інше не передбачене цією Конституцією.

Стаття 30 *. Законопроект, який потребує фінансових витрат, виноситься на засідання Національних Зборів за умови, що до нього додаються необхідні розрахунки Державного Контрольного Комітету й обгрунтування відповідної постійної комісії про шляхи їхнього покриття.

В ухваленому законі, який потребує нових або додаткових витрат, мають бути визначені шляхи їхнього покриття.

Стаття 31 *. Ратифікація, денонсація, призупинення чи анулювання міжнародних договорів здійснюються шляхом прийняття відповідного закону, якщо інше не передбачене в самому договорі.

Стаття 32 *. Закон підписує Голова Національних Зборів і відразу передає його Президенту.

Президент прочитує закон, приймає його до виконання, скріплює своїм підписом та офіційно публікує протягом 15 днів з дня отримання закону. До виповнення цього терміну Президент може скористатися своїм правом відкладального вето і повернути закон зі своїми зауваженнями до Національних Зборів для повторного розгляду. Якщо під час повторного розгляду закон буде прийнятий більшістю голосів від встановленого Конституцією складу Національних Зборів (варіант: двома третинами), Президент зобов'язаний його підписати і опублікувати протягом 10 днів.

У разі, коли Президент протягом встановленого терміну не повернув закон на повторний розгляд, закон вважається скріпленим Президентом.

Якщо Президент подає не скріплений ним закон з мотивів його неконституційності до Конституційного Суду, то визначений для скріплення закону термін відповідно продовжується.

Закони, акти Національних Зборів, які не підлягають скріпленню Президентом, публікуються Національними Зборами.

У випадку, коли Президент застосовує право вето після закінчення сесії Національних Зборів, має бути негайно скликана позачергова сесія для повторного розгляду закону.

Стаття 33 *. За рішенням Національних Зборів закон до його скріплення Президентом може бути винесений на всеукраїнський референдум.

Закон, ухвалений на всеукраїнському референдумі, не підлягає скріпленню Президентом.

Стаття 34 *. Зміни, доповнення, скасування законів та їхнє тлумачення здійснюються у тому ж порядку, як і їхнє прийняття.

Стаття 35 *. Закон набуває чинності після 10 днів з моменту його опублікування, якщо інше не передбачене самим законом, але не раніше дня його опублікування.

Г. БЮДЖЕТ. ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ

Стаття 36 *. Національні Збори здійснюють виключні повноваження по розпорядженню всім майном, що знаходиться у державній власності і є державною казною.

Правовий режим державного майна визначається законом.

Оперативне управління державним майном на основі і в рамках закону здійснює виконавча влада та інші визначені законом державні органи.

Загальний контроль над додержанням режиму державного майна здійснюють Національні Збори.

Стаття 37 *. Державний бюджет України становлять прибутки і видатки держави.

Прибутки і видатки держави мають бути конкретно визначені і збалансовані.

У Законі про державний бюджет не можуть бути відмінені чи скорочені видатки, які були передбачені іншими чинними законами.

Національні Збори можуть здійснити нове обчислення державних прибутків, а також змінити попередні і виділити нові асигнування на поточний бюджетний рік у додатковому бюджеті.

Будь-які видатки, не передбачені державним бюджетом, є порушенням закону.

Закон встановлює граничний розмір бюджетного дефіциту. Покриття дефіциту за рахунок емісії неприпустиме без дозволу Національних Зборів.

У разі прийняття Національними Зборами державного бюджету з перевищенням видатків над прибутками в Законі про державний бюджет передбачаються джерела і засоби покриття дефіциту. Закон про державний бюджет не може встановлювати нові податки, штрафи та інші платежі, не передбачені відповідними законами.

Національні Збори з урахуванням рівня економічного розвитку різних регіонів України, їхнього природного потенціалу, екологічного і демографічного стану визначають загальні принципи формування і здійснення місцевих і регіональних бюджетів.

Стаття 38 *. Державний бюджет України приймається у формі закону щорічно на період з 1 січня по 31 грудня, а за особливих обставин — на інший період.

Президент України протягом перших 15 днів осінньої сесії подає до Національних Зборів проект Закону про державний бюджет на наступний рік.

У цей же термін Національні Збори подають на розгляд свій проект Закону про державний бюджет.

Проект бюджету попередньо розглядається Державним Контрольним Комітетом, а також відповідними комісіями Національних Зборів.

Закон про державний бюджет, схвалений у порядку, передбаченому статтею 37 * цієї Конституції, набирає чинності з першого січня наступного року і не підлягає скріпленню підписом Президента.

Якщо Президент або Національні Збори не подадуть проект Закону про державний бюджет до 30 листопада, або якщо проект Закону про державний бюджет до 31 грудня не буде схвалений, то Закон про державний бюджет поточного року залишається чинним на перший квартал наступного року.

Порядок складення і прийняття державного бюджету встановлюється законом.

Стаття 39 *. Президент подає до Національних Зборів постатейний звіт про виконання державного бюджету не пізніше 3-х місяців після виповнення звітного бюджетного року.

Поданий звіт попередньо розглядається Державним Контрольним Комітетом і відповідними комісіями Національних Зборів. Звіт затверджується з урахуванням їхніх висновків і підлягає опублікуванню.

Стаття 40 *. Грошовий обіг і порядок розрахунків встановлюються Національним банком України, який має виключне право емісії грошей.

Національний банк України підзвітний Національним Зборам України.

Стаття 41 *. Фінансовий контроль за здійсненням державного бюджету покладається на Національні Збори України, які здійснюють фінансовий контроль як безпосередньо, так і через Державний Контрольний Комітет.

Стаття 42 *. Державний Контрольний Комітет є органом парламентського контролю за фінансовою діяльністю держави, органів місцевого і регіонального самоврядування та використанням рухомого й нерухомого майна, що є публічною власністю.

Державний Контрольний Комітет підпорядкований і підзвітний Національним Зборам України.

Стаття 43 *. Державний Контрольний Комітет складається з Державних контролерів, які призначаються Національними Зборами із числа фахівців у галузі фінансів і права строком на 5 років. На Державних контролерів поширюються умови несумісності, передбачені статтею 208 цієї Конституції.

Очолює Державний Контрольний Комітет Голова Державного Контрольного Комітету. Голова Державного Контрольного Комітету та його заступник призначаються за поданням Голови Національних Зборів на їх засіданні.

Державний Контрольний Комітет з питань своєї компетенції може проводити розслідування з тими ж повноваженнями, що й тимчасові слідчі комісії Національних Зборів.

Організація, компетенція і порядок діяльності Державного Контрольного Комітету визначаються Конституційним законом.

УКРСИБИНКОР

Учитывая сложную экономическую обстановку в странах СНГ, тяжелое финансовое положение предприятий, идя навстречу многочисленным просьбам предпринимателей, Правление Украинско-Сибирской инвестиционной корпорации приняло решение продлить формирование Уставного фонда по номинальной стоимости акций до 1 АВГУСТА 1992 года.

Уважаемые коллеги!

Вы еще можете стать полноправными деловыми партнерами ПО "Харьковский тракторный завод", Народного концерна "Бутэк", ПО " Завод имени Малышева", Укрбургаза, Южной железной дороги, товарно-сырьевой компании "Харьковглавснаб", Тюменской товарно-фондовой биржи, Универсальной Украинско - Сибирской биржи, концерна "Гермес", ПО "Автокраз", НПО "Монолит", НПО "Хартрон", Межрегиональной Ассоциации "АЭК", НПО "Укрэлектромаш", НПО "ФЭД", концерна "Югрыба", концерна "Бумага", Института репродукции и генетики (США), Международной фирмы по торговле и развитию бизнеса "I.T.O." (Венгрия), фирм "Леоне Донацциан" (Италия), "Красна-холдинг" (Франция), "Самер:Хуари и Ко" (Сирия), Центра правовой, политической и экономической информации при ВС России, Госкомитета Узбекистана по материально-техническому снабжению, коммерческих структур Прибалтики и Закавказья и еще более 2000 предприятий - учредителей корпорации "Укрсибинкор".

Только за время после учредительной конференции корпорации (3 июня 1992г.) к услугам учредителей созданы:

- УКРАИНСКО-СИБИРСКИЙ БАНК
  (ранее - Харьковинкомбанк, уставной фонд - 150 млн. руб.)
- УКРАИНСКО-СИБИРСКАЯ ТЕЛЕКОММУНИКАЦИОННАЯ КОМПАНИЯ
  (охватывающая различными видами связи страны СНГ и Западной Европы)
- УКРАИНСКО-СИБИРСКОЕ ИНФОРМАЦИОННО-РЕКЛАМНОЕ АГЕНТСТВО
- УКРАИНСКО-СИБИРСКИЙ ТОРГОВЫЙ ДОМ
  (ранее - торговый дом "Харьков", уставной фонд - 20 млн. руб.)

Став учредителем корпорации, вы сможете включиться в наши информационные и коммерческие сети, воспользоваться услугами действующих корпоративных структур:

- УКРАИНСКО-СИБИРСКОГО ПАТЕНТНОГО БЮРО
- УКРАИНСКО-СИБИРСКОЙ СТРАХОВОЙ КОМПАНИИ
- УКРАИНСКО-СИБИРСКОГО АГЕНТСТВА ПО НЕДВИЖИМОСТИ
- УКРАИНСКО-СИБИРСКОЙ ФОНДОВОЙ КОМПАНИИ
- УНИВЕРСАЛЬНОЙ УКРАИНСКО-СИБИРСКОЙ БИРЖИ

Мы поможем вам установить прочные деловые контакты как с нашими зарубежными партнерами по корпорации, так и с представителями широких деловых кругов Западной и Восточной Европы через информационно-коммерческую фирму "УКРСИБИНКОР-ЕВРОПА" со штаб-квартирой в Мюнхене и филиалами в Париже, Люксембурге, Брюсселе, Лондоне, Генуе, Малаге.

Вы можете стать учредителем корпорации и совладельцем ее структур, купив не менее одного пакета акций по номинальной стоимости -- 100 тысяч рублей до 1 АВГУСТА 1992 года.

ШТАБ-КВАРТИРА КОРПОРАЦИИ: 310001,УКРАИНА, Харьков, пр. Гагарина,4
телефон/факс (0572) 213-419, 210-203, 217-749, 219-728, 219-910
Электронная почта (0572)210-555, телетайп: 125172БЮРО

UKRSIBINCOR

Акционерное общество открытого типа «Донецкий финансово-инвестиционный фонд» объявляет открытую подписку на свои акции.

Фонду выдано разрешение № 36 Министерства финансов Украины на проведение деятельности по выпуску ценных бумаг, согласно которому Фонд имеет право осуществлять следующие виды деятельности:

— деятельность по выпуску ценных бумаг;

— коммерческая деятельность с ценными бумагами;

— комиссионная деятельность с ценными бумагами как исключительный вид деятельности.

Основными целями создания акционерного общества являются: оказание помощи предприятиям и физическим лицам в работе по акционированию предприятий, малой приватизации, инвестиций, развитие рынка ценных бумаг.

Срок действия акционерного общества не ограничен.

Предполагаемая эмиссия на сумму **2 900 000** рублей.

Простые именные акции — **2500** штук на сумму **2 500 000** рублей.

Привилегированные именные акции — **400** штук на сумму **400 000** рублей.

Номинальная стоимость одной акции — **1000** рублей.

Денежные вклады вносятся на р/с 467381 в Киевском отделении ГК ПСБ г. Донецка, МФО 334271.

Подписка производится с **1 июля 1992** г. по **1 января 1993** г. по адресу: г. Донецк, ул. Челюскинцев, стадион «Локомотив», ком. 11.

Телефоны для справок — **91-30-75, 91-33-79, 91-30-26.**

Управління комунального господарства має можливість виготовити з каменю: погруддя надмогильні, пам'ятні дошки, пам'ятні знаки загиблим, репресованим, надмогильні пам'ятники.

Шукаємо партнера в Україні, а також за кордоном для створення спільного підприємства по виготовленню даних виробів.

Наші реквізити: Житомирська область, м. Коростишів, пров. Назаренко, 6; тел. 3-60-03, 3-30-04.

Футбол

ЗА ЄВРОПЕЙСЬКІ КУБКИ

Наводимо результати жеребкування клубних турнірів, яке проводилося в штаб-квартирі УЕФА в Женеві.

КУБОК ЧЕМПІОНІВ. ПОПЕРЕДНІЙ РАУНД (МАТЧІ 19 СЕРПНЯ — 2 ВЕРЕСНЯ). № 1. «Шелбурн» (Ірландія) — «Таврія» (Україна), № 2. «Валетта» (Мальта) — «Маккабі» (Тель-Авів, Ізраїль), № 3. «Клаксвікар» (Фарерські острови) — «Скінто» (Латвія), № 4. «Олімпія» (Словенія) — «Норма» (Естонія). 1/16 ФІНАЛУ (16—30 ВЕРЕСНЯ). «Мілан» (Італія) — переможець № 4, «Лех» (Польща) — переможець № 3, «Ейндховен» (Нідерланди) — «Жальгіріс» (Литва), «Барселона» (Іспанія) — «Вікінг» (Норвегія), «Куусюсі» (Фінляндія) — «Динамо» (Румунія), «Рейнджерс» (Шотландія) — «Лонгбю» (Данія), «Слован» (Чехословаччина) — «Ференцварош» (Угорщина), «Аустрія» (Австрія) — ЦСКА (Болгарія), «Сьон» (Швейцарія) — переможець № 1, «Уніон» (Люксембург) — «Порту» (Португалія), «Вікінгур» (Ісландія) — ЦСКА (Росія), «Брюгге» (Бельгія) — переможець № 2, АЕК (Греція) — «Апоель» (Кіпр), «Гетеборг» (Швеція) — «Бешикташ» (Туреччина), «Гленторан» (Північна Ірландія) — «Олімпік» (Франція), «Штутгарт» (Німеччина) — «Лідс» (Англія).

КУБОК КУБКІВ. ПОПЕРЕДНІЙ РАУНД. (19 СЕРПНЯ — 2 ВЕРЕСНЯ). № 1. «Марібор» (Словенія) — «Хамрун Спартанс» (Мальта), № 2. «Хапоель» (Ізраїль) — «Стремсгодсет» (Норвегія), № 3. «Вадуц» (Ліхтенштейн) — «Чорноморець» (Україна), № 4. «Авенір» (Люксембург) — «Б-36» (Фарерські острови).

1/16 ФІНАЛУ (16—30 ВЕРЕСНЯ). «Монако» (Франція) — «Медзь» (Польща), «Трабзонспор» (Туреччина) — «Турун Паллосеура» (Фінляндія), «Стяуа» (Румунія) — «Богеміанс» (Ірландія), «Олімпіакос» (Греція) — переможець № 3, «Боавішта» (Португалія) — «Валюр» (Ісландія), «Ейрдрі» (Шотландія) — «Спарта» (Чехословаччина), «Гленавон» (Північна Ірландія) — «Антверпен» (Бельгія), «Адміра-Ваккер» (Австрія) — «Кардіф Сіті» (Уельс), «Парма» (Італія) — «Уйпешт» (Угорщина), АІК (Швеція) — «Орхус» (Данія), «Спартак» (Росія) — переможець № 4, «Ліверпуль (Англія) — «Аполлон» (Кіпр), «Левськи» (Болгарія) — «Люцерн» (Швейцарія), переможець № 1 — «Атлетіко» (Іспанія), «Фейєноорд» (Нідерланди) — переможець № 2, «Вердер» (Німеччина) — «Ганновер-96» (Німеччина).

КУБОК УЕФА. 1/32 фіналу (16—30 ВЕРЕСНЯ). «Хіберніан» (Шотландія) — «Андерлехт» (Бельгія), «Вітесс» (Нідерланди) — «Деррі Сіті» (Ірландія), «Валенсія» (Іспанія) — «Наполі» (Італія), «Ксамакс» (Швейцарія) — «Фрем» (Данія), «Казіно» (Австрія) — «Аякс» (Нідерланди), «Гімараеш» (Португалія) — «Реал Сосьєдад» (Іспанія), «Шеффілд Уенсдей» (Англія) — «Спора» (Люксембург), «Парі Сен-Жермен» (Франція) — ПАОК (Греція), «Мехелен» (Бельгія) — «Еребру» (Швеція), «Кан» (Франція) — «Сарагоса» (Іспанія), «Вац-Самсунг» (Угорщина) — «Гронінген» (Нідерланди), «Фрам» (Ісландія) — «Кайзерслаутерн» (Німеччина), «Манчестер Юнайтед» (Англія) — «Торпедо» (Росія), «Кельн» (Німеччина) — «Селтік» (Шотландія), «Стандард» (Бельгія) — «Портадун» (Північна Ірландія), «Копенгаген» (Данія) — «МП Міккелі» (Фінляндія), «Відзев» (Польща) — «Айнтрахт» (Німеччина), «Норчепінг» (Швеція) — «Торіно» (Італія), «Славія» (Чехословаччина) — «Хартс» (Шотландія), «Динамо» (Росія) — «Русенборг» (Норвегія), «Ювентус» (Італія) — «Анортосіс» (Кіпр), «Локомотив» (Болгарія) — «Осер» (Франція), «Динамо» (Україна) — «Рапід» (Австрія), «Електропутере» (Румунія) — «Панатінаїкос» (Греція), «Бенфіка» (Португалія) — «Белведур» (Словенія), «Тіроль» (Австрія) — «Рома» (Італія), «Сигма» (Чехословаччина) — «Університатя» (Румунія), ГКС (Польща) — «Галатасарай» (Туреччина), «Флоріана» (Мальта) — «Боруссія» (Дортмунд, Німеччина), «Реал» (Мадрід, Іспанія) — «Політехніка» (Румунія), «Фенербахче» (Туреччина) — «Ботєв» (Болгарія), «Грассхопперс» (Швейцарія) — «Спортінг» (Португалія).

ГОЛОС України

ЗАСНОВНИК — ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

РЕДКОЛЕГІЯ: Анатолій ГОРЛОВ, перший заступник головного редактора; Олександр БІЛИК, заступник головного редактора; Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ, оглядач, завідуючий відділом культури; Борис СИДОРЕНКО, заступник головного редактора; Анатолій СОЛОНСЬКИЙ, редактор відділу кореспондентської мережі; Віталій СУДДЯ, відповідальний секретар.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-89-61; 441-89-46; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-44.
⊙ Рукописів не повертаємо.
⊙ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

★ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

★ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Індекс 60955.

Загальний тираж 437.758.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Зам. 0311134.

1 2 3 4 5 6 7 8 9